

Viharnik

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENJ GRADEC GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA N. SOL. O.

LETO XIV — ŠTEVILKA 3

MAREC 1981

POŠTINA PLAČANA

KAKO SMO DELALI IN KAJ SMO USTVARILI V LETU 1980

UVOD

Delovna organizacija LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o. in njene temeljne organizacije so vpisane v register organizacij združenega dela pri temeljnem sodišču v Mariboru pod registrsko številko 368. V letu 1980 je bila vložena nova priglasitev zaradi številnih statusnih sprememb. Spojili sta se temeljni organizaciji tovarna oken Podvelka in tovarna stavbnega pohištva Radlje v temeljno organizacijo tovarna stavbnega pohištva Radlje — Podvelka. Konstituirala se je interna banka. Namesto individualnega poslovnega organa je bil organiziran kolegijski

poslovodni organ. Do sprememb pa je prišlo tudi pri gospodarskih dejavnostih nekaterih TOZD in pooblastilih v pravnem prometu. Tako je po navedenih statusnih spremembah v sestavu LESNE dvaindvajset temeljnih organizacij, interna banka in delovna skupnost.

Delavci temeljnih organizacij, interne banke in delovne skupnosti so si v preteklem letu prizadevali za nadaljnje uveljavljanje samoupravljanja in družbenoekonomskega položaja delavca v združenem delu v okviru LESNE. Zato je bilo pripravljenih več samoupravnih splošnih aktov s področja delitvenih razmerij, priprave pa so potekale tudi za uvedbo do-

Vlečnica Pungart

hodkovnih odnosov s področja združevanja dela in sredstev na družbenoekonomskih osnovah skupnega prihodka in skupnega dohodka.

V letu 1980 so bile opravljene volitve v organe upravljanja v temeljnih organizacijah in delovni organizaciji. Na novo se je oblikovala konferenca sindikatov s svojimi izvršilnimi organi. Delavski svet delovne organizacije se je redno sestajal, isto pa velja povedati tudi za njegove izvršilne organe, odbore in komisije. Skupaj je bilo 45 sej. Delavski svet delovne organizacije in njegovi izvršilni organi so na sejah obravnavali in sklepali o vprašanih, ki zadevajo srednjeročni plan, stabilizacijska prizadevanja, izgradnjo lesnopredelovalnega kompleksa v Radljah ob Dravi, periodične in zaključni račun, problematiko osebnih dohodkov, organiziranost Lesne, gospodarski položaj temeljne organizacije gostinstvo in turizem, izvozno in uvozno problematiko, kadrovske zadeve, SLO in družbeno samozadržito ter druga tekoča gospodarska in organizacijska vprašanja. V letu 1980 so tekle tudi obsežne priprave za izdelavo boljšega sistema delitve osebnih dohodkov, ki bo zagotavljal večjo odvisnost osebnega dohodka delavcev od njihovega dejanskega delovnega prispevka k dohodku temeljne organizacije. Sistem temelji na novi obliki notranje organizacije dela v temeljnih organizacijah, delovni skupnosti in interni banki, kar predstavlja solidno podlago za uporabo ustrežnejših delitvenih odnosov in meril. Na področju teh prizadevanj so v zaključni fazi dela za sprejem razvida delovnih nalog in opravljen ter osnove in merila za njihovo vrednotenje, medtem ko se merila o dejanskem delovnem prispevku delavcev še pripravljajo.

Za izvedbo nalog iz področja dohodkovnih in delitvenih razmerij je delavski svet delovne organizacije nosilce teh nalog tudi rokovno zavezal. Ugotovljeno je, da se plan del rokovno izvaja in da bodo dela tudi v predvidenih rokih opravljena, v kolikor se bodo pri uveljavljanju sistema delitve osebnih dohodkov vključili vsi dejavniki, ki lahko karoli pripomorejo k boljši in čimprejšnji izvedbi te naloge.

POSLOVANJE V TEMELJNIH ORGANIZACIJAH GOZDARSTVA IN TEMELJNIH ORGANIZACIJAH KOOPERANTOV:

V preteklem letu je bilo v družbenem sektorju gozdarstva posekanih 104.594 m³ ali 101 % letnega plana in oddano 103.866 m³ ali 100 % letno planiranih količin. Vsi TOZD gozdarstva so oddale 100 % po temeljnih organizacijah planiranih količin.

V zasebnem sektorju je bilo posekanih in oddanih 102.139 m³ ali samo 91 % letnega plana. Pri oddaji so temeljne organizacije kooperantov dosegle:

	letni plan
TOK Slovenj Gradec	87
TOK Dravograd	93
TOK Ravne	98
TOK Radlje	88

V prvem polletju preteklega leta je proizvodnjo ovirala izdelava znatnih količin snegolomov, s tem pa preusmeritev sečenj od rednih sečišč na pospravo snegolomov na velikih površinah. Pretekla zima je prizadela predvsem območje Pohorja in območje Črne. V družbenem sektorju so bili snegolomi pospravljeni v glavnem že v preteklem poletju, medtem ko je to delo v zasebnih gozdovih v območju Črne trajalo do jeseni.

Tabela kaže količine posekanih snegolomov iglavcev po TOZD in TOK gozdarstva: (napadli 12. 11. 1979)

TOZD	neto m ³	bruto m ³
Gozdarstvo Mislinja	6.833	8.040
Gozdarstvo Slov. Gradec	4.788	5.634
Gozdarstvo Črna	13.993	16.463
Gozdarstvo Radlje	6.120	7.950
Skupaj družbeni sektor	31.734	38.087
OK Slovenj Gradec	4.675	5.500
OK Dravograd	1.750	2.013
OK Ravne	7.225	8.500
OK Radlje	2.210	2.600
Skupaj zasebni sektor	15.860	18.613
Vse skupaj	47.594	56.700

Plan prodaje po količinah in vrednostih za iglavce in listavce je bil izpolnjen:

Sektor skupaj	m ³	%	din	%	din/m ³	%
Družbeni sektor:						
igl:	93.532	103	173.483.449	115	1.855	111
list:	7.360	65	8.618.893	69	1.171	107
Zasebni sektor:						
igl:	96.740	91	176.578.759	100	1.825	110
list:	5.402	83	5.695.423	80	1.054	97
Družbeni in zaseb. sektor skupaj:						
igl:	190.272	97	350.062.208	107	1.840	111
list:	12.762	71	14.314.316	73	1.122	102

TOZD CLS je v letu 1980 prejel skupaj gozdnih sortimentov:

Sektor	hlodi	drogi	dr. t.	les cel.	Jam.	les. tr.	skup.	list.
Družbeni	16.381	4.236	6.594	7.787	1.780	36.779	85	
Zasebni	25.419	5.680	2.901	15.180	3.930	53.111	435	
Skupaj	41.800	9.916	9.495	22.967	5.710	89.890	520	

V primerjavi s planom so TOZD in TOK gozdarstva oddali na CLS 105 %.

Skupno je bilo oddano kupcem po sortimentih:

	m ³
hlodi	39.003
cel. les	19.575
drob. teh. les.	3.023
drogi	473
cel. list.	505
skupaj	62.579

Na profilni liniji je bilo izdelanih 13.140 m³ tramov in 15.123 m³ sekancev, oz. porabljeno 28.263 m³ lesne surovine. Od skupno proizvedenih količin tramov je bilo prodano v izvoz 669 m³ oz. 5295 din na m³. Na domačem trgu pa je bila dosežena cena v višini 4.515 din na m³.

TOZD TRANSPORT IN SERVISI je dosegel v preteklem letu 99.718.717 din celotne realizacije oz. 114 % v primerjavi s planom.

Od tega:	din	%
gozdarski avtoprevoz	45.952.000	46
gozd. meh. spravilo	16.516.000	17
splošni prevoz	11.036.000	11
servis motornih žag	3.109.000	3
proizvodnja smuč. vleč. delavnica	15.691.000	16
	7.415.000	7
Skupaj	99.719.000	100

V gozdarstvu so delali naslednji stroji:

	kom.
kamioni:	
Magirus	5
MAN 16200	10
MAN 650	2
TAM 170	8
TAM 5500	2
traktorji	
IMT 558	20
IMT 559	1
FIAT 650 C	3
žični žerjav MINI URUS	1

Gozdarski kamioni so skupaj prepeljali naslednje količine gozdnih sortimentov: 20,90 km, 187.471 iglavcev, 10.529 listavcev, vsega skupaj 198.000 oz. 4.138.391 m³/km. Cena za prepeljan kubik gozdnih sortimentov je znašala 222,18 dinarjev.

Traktorji so opravili 24.400 ur po učinku oz. 87 % vseh ur in 3.600 ur po času oz. 13 % vseh ur. Pri tem je bilo prevažanih 80.000 m³. Strošek traktorskega spravila brez pomožnega delavca je znašal poprečno 243 din/m³. Poprečni letni učinek po traktorju znaša 3.300 m³ oz. 21 m³ na delovni dan. Največji učinek pa je bil dosežen v višini 6.035 m³ na traktor.

TOZD GRADNJE je v preteklem letu dosegel 57.150.240 dinarjev fakturirane realizacije oz. 103 % v primerjavi s planom.

Izvedba gradbenih del je bila močno ovirana zaradi dolge zime, deževnega poletja in hitrega zaključka sezone zaradi zgodnje zime.

V gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec je TOZD Gradnje v letu 1980 zgradil km gozdnih cest in vlak:

sektor:	kamionske ceste			vlake	skupaj
	utrjene	neutrjene	rekonstr.		
zasebni	5,5	15,9	4,0	31,3	56,7
družbeni	6,6	2,9	1,5	4,2	15,2
Skupaj:	12,1	18,8	5,5	35,5	71,9

Težave pri delu povzročajo pozno sprejeti investicijski plani, razdrobljeni objekti — 65 evidentiranih in še toliko manjših — zastarela mehanizacija in česte okvare, pomanjkanje rezervnih delov in repro materiala, predvsem cementa, betonskih izdelkov in razstreliva.

Za potrebe TOZD in TOK gozdarstva so bila izvršena vsa naročena dela za objekte z urejeno dokumentacijo in potrebnimi finančnimi viri. Dela so zaostala le na cesti Smuč koča—Ocvirk zaradi okvare na strojih in izredno težavnega terena.

Za odpravo težav in bolj učinkovito delo TOZD Gradnje bo potrebno nabaviti predvideno mehanizacijo po sprejetem investicijskem programu in pravočasno zagotoviti dokumentacijo in sredstva za objekte ter pravočasno sprejeti investicijske plane.

Gojenje in varstvo gozdov, drevesničarstvo in semenarstvo

Obnova gozdov obsega:

- priprava rastišč za pogozdovanje
- snovanje predkultur
- sejanje, podsadnja in izpopolnjevanje

V letu 1980 smo v družbenem sektorju pripravili za pogozdovanje 52 ha površin in v zasebnem sektorju 83 ha ali

skupaj 135 ha. Te površine so bile v glavnem grmišča in neurejeni gozdni robovi. Za pripravo 1 ha površine smo v družbenem sektorju porabili 9,3 dneve, v zasebnem pa 10,5 dnev. Poraba dnev je enaka lanskoletni.

V družbenem sektorju smo pogozdili 68,66 ha gozdov, v zasebnem pa 90,94 ha ali skupno 159,60 ha. V primerjavi z območnim načrtom smo v družbenem sektorju pogozdili ravno predvideno površino, to je 69 ha, v zasebnem pa smo jo prekoračili za 9,44 ha. Skupno smo posadili 511.695 kom sadik s poprečno gostoto 3206 sadik na ha, kar je za 994 kom. sadik po ha manj kot predvideva območni načrt. Ker pa so pri obnovi vštete tudi izpopolnitve in podsadnje in je normativ republiškega SIS za gozdarstvo predviden z gostoto 2500 kom na ha za smreko, menimo, da je zadostna tudi naša gostota. Predvidevamo, da je od vseh letno obnovljenih površin s sajenjem zajetih le 30 %, ostalih 70 % pa se zaradi načrtnega gospodarjenja in sečenj obnovi prirodno. Rast posajenih sadik je bila ocenjena kot izredno dobra, saj je bilo vreme deževno skozi vse leto.

Nega gozdov zajema:

- obžetev nasadov in naravnega mladja
- nego mladja in gošče
- prva redčenja
- obvejitev kvalitetnih osebkov v letvenjaku

V družbenem sektorju smo negovali 1.001 ha gozda, v zasebnem pa 851 ha ali skupno 1851 ha. Zato smo porabili v družbenem sektorju 5482 dnev ali 5,5 dneve na ha, in v zasebnem sektorju 5.011 dnev ali 5,9 dneve na 1 ha. Skupno smo porabili za nego gozdov 10.493 dnev ali 5,7 dneve za 1 ha negovalne površine. V družbenem sektorju smo gojitveno obdelali 4,4 % vseh površin (območni načrt je 4,6 %). V zasebnem sektorju smo gojitveno obdelali 2,8 % vseh površin (območni načrt je 2,7 %).

Varstvo gozdov zajema:

- individualno zaščito sadik
- gradnjo novih stez
- vzdrževanje stez
- protipožarne ukrepe
- sežig okuženega materiala
- polaganje lovnih dreves
- varstvo in krmljenje ptic
- ureditev kultur poškodovanih od snega
- nega krajin.

Za varstvena dela je bilo v letu 1980 porabljenih v družbenem sektorju 1.407 dnev in v zasebnem sektorju 986 dnev, ali skupno 2.393 dnev. Območni načrt predvideva v obeh sektorjih lastništva 2.361 dnev letno. Gozdni požar je bil v letu 1980 eden in to na Tebru v Črni na Koroškem. Pogorelo je 2 ha 12 do 15 let stare macesnove, borove, jesenove in javorjeve gošče. Škoda je ocenjena na 44.500,00 din. Po celem območju je bilo obilo snegoloma na nadmorski višini 800 do 1000 m. V prvi polovici novembra 1979 je padal južni sneg in v skupnem polomil okrog 56.700 m³ večinoma iglavcev.

Razmerje porabljenega časa med obnovo, nego in varstvom je približno v normalnih mejah. Varstvo izstopa navzgor edino pri TOZD gozdarstvo Črna in TOK Ravne in to zaradi pomladanskih požarnih straž.

Drevesničarstvo:

Gozdno drevesnico na Muti sestavljata dva ločena kompleksa in sicer: Dobrava s 16,62 ha in Grašin s 3,36 ha. V

letu 1980 so bile na novo posejane in pridelane naslednje količine in vrste gozdnih sadik:

Drevesna vrsta	Površina	Setev semena v kg	Št. vzgoj. sad. v kom.
smreka	3.680	115	3.200.000
macesen	220	10	143.000
rdeči bor	510	2	80.000
črni bor	80	0,5	12.000
duglazija	150	3	46.000
velika jelka	70	3	3.000
siva jelša	40	0,5	11.000
akacija	9	1	1.500
lipa	30	3	—
rdeči hrast	260	317	31.000
veliki jesen	230	50	50.000
S k u p a j	5.279	575	3.577.500

Na ar površine je bilo pridelanih 67.900 kom sadik, kar je precej več kakor v prejšnjih letih. Na osnovi tega lahko sklepamo, da je bila setev zelo uspešna.

V letu 1980 je bilo skupno oddano 1.700.685 kom. sadik od tega 1.601.785 iglavcev in 88.900 kom listavcev. V tem letu je bil izreden semenski obrod smreke. Na našem gozdnogospodarskem območju smo nabrali 7.293 kg smrekovih storžev, iz katerih bomo pridobili ca. 180 kg semena. Nabrali smo tudi 81 kg macesnovih storžev, iz katerih bomo pridobili ca. 3,5 kg semena.

Varnost pri delu

Za izboljšanje stanja varstva pri delu je potrebno vsako nesrečo pri delu analizirati, ugotoviti je treba vir in vzrok nesreče. Najpogostejše vzroke je treba z dodatnimi ukrepi sproti odpraviti.

Skupno se je pripetilo 73 nesreč, kar predstavlja 7,6 % na 100 zaposlenih. Pogostnost nesreč se torej zmanjšuje. Tudi resnost nesreč, to je število izgubljenih dni na eno nesrečo, je v primerjavi s preteklim obdobjem v upadanju in znaša 13,6 dni na eno nesrečo. Največja pogostnost nesreč je v TOZD gozdarstvo Mislinja, vendar je treba pripomniti, da sta se dve nesreči pripetili na TOZD žaga Mislinja, ko so bili tam naši delavci začasno zaposleni. Zdravniški pregledi delavca so potekali po programu za leto 1980. Iz analize pregledov je razvidno, da poklicna bolezen — vazonevroza — pada, narašča pa število primerov poklicne naglušnosti. Vzporedno z zdravniškimi pregledi je potekalo tudi izobraževanje in preverjanje znanja o varstvu pri delu.

Če na kratko ocenimo stanje varstva pri delu v letu 1980 lahko rečemo, da se je stanje izboljšalo v primerjavi s preteklim obdobjem. Težjih nesreč v tem letu ni bilo.

POSLOVANJE V TEMELJNIH ORGANIZACIJAH LESNE INDUSTRIJE

Proizvodni rezultati v lesni industriji so v letu 1980 v primerjavi z letom 1979 ugodni. Večal se je fizični obseg proizvodnje, kljub nekaterim težavam v oskrbi z osnovnimi surovinami na nekaterih obratih, kar je že vsakoleten pojav.

Kljub vsem težavam, ki so od zunaj spremljale proizvodnjo, ob nenehnem menjavanju pogojev gospodarjenja in vsem pozitivnim težnjam leta stabilizacije, ki smo ji resno prisluhnili, je bilo prizadevanje naših kolektivov za doseganje čim boljših rezultatov vendarle uspešno. Tako gre vse priznanje vsem za vložene napore in dosežene rezultate, ki jih podajamo in nekatere v tabelah prikazane številke še nekoliko komentiramo. Boljše je izkoriščanje surovin, pozitivni so premiki pri varčevanju z repromaterialom. Nismo pa še dosegli popolne usklajenosti med nabavo, proizvodnjo in prodajo, celo ne znotraj temeljnih organizacij. Še se nam pojavljajo previsoke zaloge nedovršene proizvodnje, na dru-

gi strani pa včasih težave v proizvodnji zaradi premalih zalog surovin, reprodukcijskih materialov ali celo prepoznih nabav in podobno. Izboljšal se je odnos do kakovosti in do resnosti položaja zaradi vedno hujših ukrepov in mer za stabilizacijo našega gospodarstva, zato beležimo tudi manj reklamacij in resnejši odnos do odpreme in kakovosti dobav.

Kako se je gibal količinska proizvodnja ponazarja naslednja tabela.

Količinska proizvodnja v letu 1980 v pogojnih kubikih

TOZD	Doseženo 1979	Plan 1980	Doseženo 1980	Indeksi 4:3 4:2
Žaga Mislinja	15.143	16.684	14.922	89 99
Žaga Otiški vrh	23.053	25.829	24.784	96 107
Žaga Mušenik	12.990	12.768	12.149	95 94
Žaga Vuhred	21.408	21.705	22.264	103 104
Skupaj žage	72.594	76.986	74.119	96 102
TIP Otiški vrh	156.429	158.056	155.979	99 100
TP Pameče	150.317	179.721	165.472	92 110
TP Prevalje	71.398	86.035	86.078	100 120
TSP Radlje	33.132	45.536	38.428	84 116
TO Podvelka	67.317	73.683	76.663	104 114
Skupaj predelava	478.593	543.031	522.420	96 109
Količinska proizvodnja v norma urah	—	317.180	338.311	107 —
Nova oprema	—	317.180	338.311	107 —
Skupaj lesna ind.	551.189	620.017	596.739	96 108

Žage so predelale le 93 % planiranih količin hlodovine, vendar so zaradi boljšega izkoristka dosegle 95 % planiranih količin žaganega lesa. Indeks 99 je bil dosežen zaradi neplanskega uslužnostnega razreza in neplanske proizvodnje masivnih oblog.

V tovarni ivernih plošč so skozi vse leto redno izpolnjevali operativne mesečne proizvodne plane in tako tudi ob koncu leta dosegli indeks 100.

V tovarni pohištva Pameče, kjer so operativni plan že ujeli sredi leta, so bili na koncu leta prekratki za celih 8 %, da bi izpolnili količinski plan. Vzroki so predvsem naslednji:

— manjši odstotek prodaje kompletnih vrat. Kljub naku pu kril od drugega proizvajalca je bila nekompletnost tako močno prisotna, da so domači podboji doseženi le z 39 %.

— prenizka proizvodnja oken IZOLIR programa in manjša kompletnost (okno in rolo omarica z roletom) prodaje oken sta povzročila negativen odmik v proizvodnji rolo omaric.

V tovarni pohištva Prevalje so nabavljali poleg funirnih listov, sestavljenih v TP Pameče tudi furnirne liste spojene izven Lesne. Samo zaradi teh dveh vzrokov, ki sta povzročila za ca. 4.100 pogojnih m³ izpada, ki ga ni bilo možno nadoknaditi z drugimi izdelki iz proizvodnega programa TP Pameče.

V tovarni pohištva Prevalje so skozi vse leto proizvajali nad normalnimi možnostmi. V prvi polovici leta so sicer v prostih dneh »lovili« izpad za čas rekonstrukcije, potem je prišlo do časovno daljšega zastoja ob rekonstrukciji kot je bilo predvideno, tako da je bilo v zadnjem tromesečju možno le s težavo nadoknaditi zamujeno.

V tovarni stavbnega pohištva Radlje ni bilo možno nadoknaditi izpada iz prve polovice leta. Objektivno pa je bil tudi plan za leto 1980 previsoko postavljen. Dejanski obseg proizvodnje je Radlje v primerjavi z letom 1979 doseglo najvišje, namreč za 16 %. Res izkazuje Prevalje porast za ca. 20 %, vendar je tu prisoten vpliv investicije in obseg proizvodnje.

Tovarna oken Podvelka je bila pri delu dokaj ovirana z izrednimi naročili, kjer so plan preseglji za 51 %, vendar predvsem na račun oken IZOLIR programa. Prenizke serije so bile vzrok, da ni bila proizvodnja dosežena še višje.

Za celotno lesarsko proizvodnjo velja, da se je ubadala kot je že navedeno z dokaj velikimi problemi in da je večina izpadov objektivne narave. Poleg že naštetih, so bili izpadi tudi zaradi pomanjkanja materialov, pomanjkanje delavcev, težav pri vzdrževanju opreme, težav organizacijske in druge narave.

Ne glede na vse omenjeno je proizvodnja v lesarstvu v Lesni dosegla tudi letos izredno povečanje. Večja je kar za 8 %, od tega v finalni predelavi za 14 %.

V zadnjih nekaj letih se močno spreminja struktura proizvodnje. Ker pa količin v primarni proizvodnji ni možno povečati, se udeležba v skupni proizvodnji le-teh nenehno manjša. V letu 1980 je struktura sledeča:

— žagarstvo	12 %
— plošče	26 %
— finala	62 %

Spreminjanje proizvodnje v zahtevnejšo strukturo terja seveda tudi drugačno poslovanje, kot smo ga imeli nekaj. Več pozornosti moramo posvetiti strokovnim kadrom in strokovnosti nasploh, sploh sedaj ob prehodu na nove tehnologije, ustrezno skrb moramo posvetiti tudi bolj ustrezni organiziranosti in krepiti je potrebno nabavno-prodajno funkcijo.

Produktivnost, merjena s porabo časa na proizvedeno pogojno enoto izdelka, nam prikazuje naslednja tabela:

TOZD/dejavnost	Poraba ur na pogojno delo				I N D E K S I		
	plan 1979	dejansko 1979	plan 1980	dejansko 1980	2:4	3:5	4:5
Žaga Mislinja	7,41	7,55	7,33	7,32	101	103	100
Žaga Otiški vrh	6,14	5,90	5,92	5,32	104	111	111
Žaga Mušenik	7,85	7,84	8,55	7,58	92	103	113
Žaga Vuhred	8,72	8,05	8,05	7,69	108	105	105
SKUPAJ ŽAGE	7,40	7,22	7,26	6,80	102	106	107
TIP Otiški vrh	3,87	3,11	3,26	3,05	119	102	107
TP Pameče	4,21	4,63	4,35	4,40	97	105	99
TP Prevalje	4,92	5,12	4,49	4,35	110	118	103
TSP Radlje	6,07	6,07	5,17	5,19	117	117	100
TO Podvelka	5,94	5,95	5,84	5,30	102	112	110
SKUPAJ FINALE	4,93	5,16	4,76	4,66	104	111	102
SKUPAJ LESARSTVO	4,98	4,85	4,69	4,51	106	108	104
Nova oprema							
— vzmetnice	1,35	1,32	1,30	1,29	104	102	101
— pohištvo	3,60	3,79	3,40	3,33	106	114	102

Kljub temu, da v primarni proizvodnji ni bilo investicijskih vlaganj, je produktivnost porasla za 6 %. Vpliva sta bila predvsem:

- boljša organizacija dela
- pomanjkanje delavcev

V finalni proizvodnji je že vrsto let prisotna velika porast produktivnosti in tako je tudi letos. V TP Pameče se je rast umirila, v TP Prevalje se vpliv investicije še posebno ne pozna, v TSP Radlje pa so napravili velik skok, velik porast beležimo tudi v TO Podvelka.

Za celotno lesarstvo velja, da je skupna porast produktivnosti enkrat večja od planirane in seveda velika v primerjavi z letom 1979.

NOVA OPREMA

Z ozirom na skromne rezultate poslovanja še do 30. 9. 1980 povzemamo nekaj ugotovitev iz poročila o devetmesečnem poslovanju:

Gospodarjenje v prvih 9. mesecih se je odvijalo v zelo težkih pogojih. Visoka rast cen repromateriala, devalvacija,

uvozne restrikcije in pomanjkanje surovin z ene strani ter zamrznitev prodajnih cen za naše izdelke je povzročalo padec akumulativnosti, izpad proizvodnje poliuretana ter občutne motnje v drugi proizvodnji.

Na drugi strani je za prodajo naših izdelkov na tržišču vladala izredna konjunktura, ki pa je nismo v zadostni meri izkoristili: v nezadostnem asortimanu in količinah proizvodnje, prodajne cene niso pokrivalo visokih nabavnih cen materiala in stroškov.

Zato pa lahko sedaj ob zaključku leta 1980 ugotovimo in trdimo, da je v zadnjem tromesečju nadomeščen v precejšnji meri precejšnji izpad prodaje in dohodka. Z delno spremenjenim asortimanom smo dosegli večjo količinsko prodajo in povečanje akumulativnosti izdelka, doseženi so bili večji prihranki pri materialu v proizvodnji, splošni stroški so minimalno naraščali in to ne samo tisti, ki so bili zakonsko omejeni, ampak pretežno tisti, na višino katerih je lahko vplival kolektiv.

Končno uspešnost poslovanja v letu 1980 potrjujejo sledeči kazalci:

Planirana proizvodnja je bila količinsko dosežena s 106,66 %, celotni prihodek s 109 % (42 % več kot l. 1979), pri tem so materialni stroški kljub podražitvam le 6 % nad planiranimi, zato je dosežen dohodek 119 % na plan (37 % več kot v l. 1979). Pri porabi dohodka je pri vseh vrstah prispevka in obveznosti značilno precejšnje povišanje v odnosu na plan, zato je čisti dohodek dosežen le s 116 % na plan.

Pri razporeditvi čistega dohodka smo upoštevali resolucijska načela in družbeni dogovor SRS ter so osebni dohodki izpod dovoljenih. Pri tem so doseženi poprečni mesečni neto OD 7.516,— din na zaposlenega.

Pri predlogu razporeditve ČD je ves možni ostanek dohodka po pokritju družbene prehrane in sklada skupne porabe predlagan za razporeditev v poslovni sklad, da bi lahko realizirali vsaj minimalni program investicij že v letu 1981 in to z nabavo takšne domače in uvozne opreme, ki bo najbolj povečala produktivnost in učinkovitost in bo dosežen večji dohodek tudi za razpored na OD v letu 1981.

Prav zaradi potreb uvoza surovin za poliuretanske izdelke smo morali povečati izvoz tapetniških izdelkov in vzmetnic in smo dosegli izvoza v vrednosti 17.300/m din ali 6,76 % celotnega prihodka (v indeksu 512 % na leto 1979).

Z ozirom na to, da imamo na zaposlenega izredno nizka poslovna sredstva (predvsem osnovna sredstva din 48.056 oziroma 25 % od poprečja skupine v panogi SRS), izhaja, da so doseženi učinki rezultata pretežno fizične produktivnosti delavcev in zato je tudi dohodek na zaposlenega dosežen le 242.203,— din, s čimer je komaj doseženo devetmesečno poprečje skupine v panogi SRS. Prav zato je prikazan minimalni plan investicij v letu 1981 nujen z nadaljevanjem modernizacije v srednjeročnem obdobju do leta 1985. Ker pa potrebujemo tudi obsežna obratna sredstva, je z dragimi materiali potrebno še bolj štediti kot doslej.

Izboljšati je potrebno tudi organizacijo dela, disciplino, opraviti zastoje in izpade ter z vključitvijo inventivne dejavnosti s predlogi delavcev razne izboljšave pri poslovanju.

PREGLED IN ANALIZA IZPOLNITVE PLANA PRODAJE ZA LETO 1980

Konjunktura, ki je bila značilna za leto 1979, se je nadaljevala skozi vse leto 1980. Ocenjujemo celo, da je konjunktura izločila sezonski vpliv prodaje naših proizvodov, saj smo tudi v začetku leta imeli vnaprej razprodano proizvodnjo. To velja za vse proizvode, razen za furnirane in stenske ter stropne obloge, kjer je dinamika prodaje zastajala za dinamiko proizvodnje zaradi stagniranja povpraševanja po tem izdelku na domačem trgu kot tudi na tujem.

Specifičen problem, ki je dobil že kritičen obseg, je nastal v drugem in tretjem tromesečju zaradi nevsklajenih proizvodnih kapacitet posameznih TOZD, ki proizvajajo proizvode, kateri se na tržišču dopolnjujejo. Zato ni bila možna zadovoljiva prodaja podbojev in rolo omaric, ker ni bilo ustrezne proizvodnje vratnih kril in oken.

Značilno za leto 1980 je bilo tudi močno poslabšanje kvalitete proizvodov, ker je zahtevalo posebno angažiranje na prodajnem področju, da smo kljub temu obdržali predvsem kupce na tujem trgu. Na domačem tržišču pa je pridobila prednost konkurenca, kot ponudnik kvalitetnejših izdelkov, kar se bo gotovo odrazilo na slabšanje možnosti prodaje naših proizvodov v času stagnacije povpraševanja.

V letu 1980 smo propagirali naše proizvode s pomočjo sredstev javnega obveščanja (TV, radio, časopisi in strokovne revije). Pri tem smo skozi vse leto dajali prednost propagiranju stenskih in stropnih oblog. Kot razstavljalci stavbnega pohištva in ivernih plošč smo sodelovali na naslednjih sejmi: v Zagrebu (na spomladanskem in jesenskem mednarodnem sejmu), v Beogradu (na sejmu salon pohištva) in na mednarodnem lesnem sejmu v Celovcu. Ostalih sejmov se nismo mogli udeležiti zaradi nedovoljivih sredstev.

a) Problematika prodaje na domačem tržišču

Že v uvodu navedena tržna situacija je bila predvsem značilna za domače tržišče. To se je precej odražalo na kvaliteti izdelkov in ažurnosti odpreme. Reklamacije so se v tem obdobju nanašale predvsem na:

- INTRO in IZOLIR okna,
- furnirane obloge.

Poleg tega smo imeli precej pripomb na nekompletno dobavo, neažurno reševanje reklamacij in prepogosto menjanje cen. Poseben problem predstavlja nezadovoljiva organizacija servisne službe predvsem za INTRO in IZOLIR okna. Zaradi tega so nam kupci večkrat grozili, da bodo prenehali sodelovati z nami.

V preteklem letu nismo dosegli planirane količine prodaje pri gozdnih sortimentih, gradbenih ivernih ploščah, furniranih oblogah, rolo omaricah, klasičnih krilih in podbojih, slepih podbojih, klasičnih, IZOLIR in INTRO oknih ter izoliranem steklu. Vzroki za nedoseganje so pri gozdnih sortimentih zaradi previsoko planirane prodaje izven DO, ki ni vsklajena s proizvodnimi možnostmi. Gradbene iverne plošče nismo uspeli prodati v predvideni količini zaradi prenizke cene, ki jo ni bilo mogoče spremeniti v skladu z obstoječimi predpisi o oblikovanju cen. Pri oblogah je bil manjši izpad prodaje, vzrok pa je v precejšnji konkurenci. Velik izpad prodaje smo imeli pri rolo omaricah, kar je vzrok nezadovoljive proizvodnje in s tem tudi prodaje IZOLIR oken. Poskušali smo tudi s pomembnejšo prodajo samih rolo omaric, vendar smo po mnenju potencialnih kupcev predragi. Tudi proizvodnja klasičnih oken je bila daleč pod planirano, kar je zopet imelo za posledico nezadovoljivo prodajo. Realizacija klasičnih kril ni dosegla planirane zaradi visoke cene. Vendar bi lahko ta izpad prodaje močno presegli z večjo prodajo furniranih kril, če bi bila proizvodnja večja. Manjkajočo količino furniranih kril smo delno nadomestili z nakupom tega izdelka izven DO. Tudi prodaja klasičnih podbojev ni dosegla planirano zaradi visokih cen. Planirano prodajo smo občutno presegli pri žaganem lesu in delno pri navadnih ivernih ploščah. Prodaja teh proizvodov je bolj odvisna od proizvodnih kot prodajnih možnosti.

b) Problematika prodaje v izvoz

Tudi pri izvozu smo imeli precej reklamacij in sicer pri furniranih oblogah, »SU-MO« podbojih in krilih. Poleg reklamacij smo zamujali dogovorjene dobavne roke zaradi težav v proizvodnji in zaradi problemov pri oskrbi z repromateriali.

Planiran izvoz smo presegli le pri navadnih ivernih ploščah. Občutno je izpadel izvoz OP ivernih plošč zaradi nizke cene na tujem tržišču in furniranih podbojih zaradi neustrezne konstrukcije. Večji izpad pa je bil tudi pri žaganem lesu (velike potrebe za lastno predelavo in količinsko pomanjkanje zadovoljive kvalitete surovine), furniranih oblogah, furniranih krilih (pomanjkanje repromaterialov in nezadovoljiva proizvodnja) in gozdnih sortimentih zaradi nezadovoljivih količin za izvoz.

c) Zaloge gotovih izdelkov:

Fizično so bile zaloge gotovih izdelkov v celoti dosti nižje, kot smo planirali za to leto, saj znaša indeks 68. Na tako nizke zaloge je v veliki meri vplivala konjunktura izdelkov v tem obdobju. Na račun konjunktura smo praktično razprodali precejšen obseg nekurantnih zalog v TO Podvelka, katere smo prenašali iz leta v leto. Izjema pri tem so le klasični podboji in klasična krila, kjer so zaloge večje od planiranih, predvsem iz razloga ker so zelo nizko planirane in ker nismo na račun teh dveh izdelkov proizvajali furnirana krila. Tudi zaloge furniranih oblog so presegale planirane zaradi slabših pogojev prodaje.

d) Doseganje prodajnih cen

Že dolgo nismo v enem letu tako povečali cene na domačem trgu, kot to velja za leto 1980. Lahko sklepamo, da so ugodni poslovni rezultati delno posledica povečanja cen. Res pa je, da so na višino spreminjanja cen naših izdelkov močno vplivale tudi neprestane dražitve repromaterialov.

Na tujem tržišču smo zaradi devalvacije dinarja dosegli bistveno večje cene kot v prvem polletju.

a) PROBLEMATIKA NABAVE NA DOMAČEM TRZIŠČU

Na začetku je treba omeniti, da pri oskrbi z lesno surovino ter proizvodnimi materiali lesnega in kovinskega izvora v letu 1980 ni bilo večjih in resnejših problemov. Ugotovili pa smo jih pri materialih kemičnega izvora, in to predvsem pri tistih, ki so vezani na uvoženo surovino, v glavnem pri novih sodobnejših proizvodnih materialih, katerih proizvodnja je domači trg šele začel osvajati pred leti.

Pri važnejših proizvodnih materialih, zapopadenih v skupinah, v katere po naravi sodijo, je bilo beleženih:

— pri lesni surovini za proizvodnjo ivernih plošč je bila oskrba v letu 1980 vsekakor bolj zadovoljiva kot v letu 1979. Kljub temu, da je bilo lesne surovine — gledano v celoti — skozi vse leto vselej dovolj, je bilo v tretjem četrtletju občasno le čutiti pomanjkanje določene vrste žagarskih ostankov (žagovine), v četrtem četrtletju pa proti koncu leta pa pomanjkanje oblovine iglavcev (surovine, ki doteka izključno le iz lastnega območja);

— pri lesonitu, vezanih in ostalih ploščah je bila oskrba zadovoljiva. To predvsem pri lesonitu, kjer so normalne zaloge omogočale skozi vse leto nemoteno proizvodnjo. Spričo tega ni bila proizvodnja pri vratnih krilih nikdar motena. Slabše je bilo z oskrbo vezanih plošč, predvsem tankih, ki se uporabljajo za izdelavo peres, ki se sestavljajo v obloge. Zavoljo splošne nepripravljenosti proizvajalcev se je že v drugem polletju leta 1980 morala vezana plošča nadomestiti s plastičnimi peresi;

— pri proizvodih kemičnega izvora je potrebno omeniti lepilo, pri oskrbi katerega so se težave, ki so bile beležene že v letu 1979, v letu 1980 še stopnjevale. To predvsem zaradi nepravočasne oskrbe z urejo, kot osnovno surovino, potrebno za proizvodno lepilo. Problem je v tem, da proizvajalec lepila ureje ne dobi dovolj na domačem trgu, zato je uvoz te surovine enostavno prenesel na proizvajalce ivernih plošč. Ti so si morali od 15. 6. 1980 dalje oskrbeti potrebno količino ureje. Pri ostalih materialih iz te skupine, med katere sodijo razna premazna sredstva, laki, PVC gra-

nulat ter razni tesnilni materiali so bile beležene sicer občasne manjše težave. Te pa nam je uspelo prebroditi tako, da proizvodnja zavoljo teh repromaterialov ni bila nikdar resneje ogrožena. Tak primer pa je bil beležen obratno pri dekor papirju. Zaradi nezadostnih, pa tudi prepoznih dobav, določenih vrst papirja je kasnila tudi proizvodnja oplemeni tenih plošč. Enega od osnovnih proizvodnih materialov, ki spada v to skupino, predstavlja še dalje steklo, pri katerem so bile dobave v prvem polletju še kar zadovoljive. V drugem polletju pa so se te zmanjšale na obseg, ki ni vselej omogočal nemoteno proizvodnjo;

— pri okovju je bila boljša oskrba kot v letu 1979;

— pri furnirjih smo v glavnem uspeli s tekočo nabavo, če vzamemo skupne potrebe, ne pa tudi vselej znotraj teh potreb, ko so bile vendarle prisotne občasne težave. Predvsem v primerih, ko se je iskala le določena vrsta in kakovost, ta pa takoj ali v kratkem roku ni bila na voljo. Ob tem pa je potrebno poudariti, da s tem ko iz leta v leto iščemo vse večje količine najbolj kakovostnega furnirja, ostajamo za proizvajalce tega repromateriala manj zanimivi.

b) Uvoz

Iz plana izvoza in uvoza za leto 1980 je razvidno, da je bil za to leto načrtovan skupni uvoz v višini ca. 152 milij. din (od tega uvoza repromateriala, nadomestnih delov in storitev v višini 134 milij. din in opreme v višini 18 milij.). Ob primerjavi podatkov moramo takoj poudariti, da bi bil obseg uvoza v letu 1980 gotovo za ca. 20 milij. din (ali ca. 15 %) manjši, če na njegov obseg ne bi vplivale povečane uvozne pravice, dosežene z dodatnim izvozom. Če primerjamo skupno vrednost uvoza v letu 1980 z vrednostjo uvoza v letu 1979, vidimo, da je le ta v letu 1980 za ca. 30 % večja. Mimogrede omenjamo v letu 1980 tudi vzporedno povečanje izvoza in to za preko 60 %. Pri tem pa velja pripomniti, da je pretežni del te povečane vrednosti pri uvozu pripisati k tečajni razliki in le manjše k večjemu fizičnemu obsegu.

AKTIVNOSTI, KI SO BILE IZVEDENE NA PODROČJU ORGANIZACIJE POSLOVANJA

Nadaljevali smo delo na projektu nove organizacije po terminskem planu in aktivnosti ter izvedli sledeče naloge:

— usklajevanje predloga in stališč na nivoju makro organizacijske strukture

— priprava organizacijskih predlogov za sprejem makro org. strukture

— razporejanje nalog TOZD in DSSS na org. enote za vse TOZD in DSSS

— ažuriranje nalog členitve poslovnega sistema DO Lesna

— ažuriranje nalog razporejenih na zgoraj navedene org. enote

— priprava podatkov za obdelavo na računalniku

— izpis tabel vseh org. nivojev

— koordinacija dela med svetovalci ZOP in svetovalci Lesne

— sodelovanje na področju izdelave novega sistema OD

— organizacijska priprava obrazca »posnetek dela«

— organizacijska priprava za nadaljevanje del na razvidu del

— sodelovanje na delovnih sestankih za izdelavo org. struktur

Ob zaključku vseh teh aktivnosti smo prišli v zaključno fazo mikro organizacije, kjer so pripravljene org. sheme in opisi nalog in opravil, ki bi jih morali preliminarno potrditi na samoupravnih organih TOZD in DSSS. Po sprejetju pa bi morali nadaljevati na popisu posnetka dela za sleherni del in na osnovi teh informacij dobili pogoje za sklenitev delovnega razmerja (sistematizacija).

REZULTATI POSLOVANJA V LETU 1980

I. Primerjava izvršitve v obeh glavnih dejavnostih kaže, da je bil količinski plan proizvodnje izvršen s 96 %.

Vrednost fakturirane prodaje 3.730,7 milij. din je 5 % večja, kot je bila načrtovana. Primerjava indeksov količinske izvršitve proizvodnje in dosežene prodajne vrednosti kaže, da je **pozitivni vpliv večjih prodajnih cen za ca. 7 % celotne prodajne vrednosti** — pri predpostavkah, da sortimentacija proizvodnje ni bistveno boljše od načrtovane in da se zaloge nedovršene proizvodnje in gotovih proizvodov vseh TOZD v primerjavi z začetkom leta niso bistveno spremenile. Vplivi neplačane prodaje za DO so negativni 4,2 milij. din in bistveno vplivajo na doseženi dohodek le pri TOZD BP, v večini TOZD pa so vplivi neplačane prodaje pozitivni.

Izredni prihodki 60,2 milij. din sestavljajo prihodke od obresti in zamudnih obresti 9,6 milij. din, udeležbo na skupnem prihodku banke 5,4 milij. din, prihodki iz preteklih let 5,7 milij. din, pozitivne tečajne razlike 21 milij. din, ostalo so inventurni viški, odpisane terjatve in drugi izredni prihodki.

Celotni prihodek 3.786,7 milij. din je ca. 6 % večji od načrtovanega. Realizirani poslovni stroški 2.634 milij. din se morajo smiselno povečati za nekatere postavke, ki so v izrednih izdatkih ali obveznostih iz dohodka na 2.706 milij. din in so ca. 3 % nad načrtovanimi, z ozirom na neizvršeno količinsko prodajo in upoštevanjem povečanega tranzita pa so preseženi za ca. 5 %. Amortizacija od osnovnih sredstev po minimalnih stopnjah 98,7 milij. din je v primerjavi s planirano za 1 % nižja.

Izredni izdatki 88,3 milij. din sestavljajo nabavno vrednost prodanega blaga 19,7 milij. din, negativne tečajne razlike 44,4 milij. din, stroški meničnega poslovanja 3 milij. din, odpisane terjatve in zamudne obresti 8 milij. din, ostalo so inventurni manki in ostali izredni izdatki.

Doseženi dohodek 965,8 milij. din je 18 % večji. Zaradi primerljivosti ga moramo zmanjšati za interno kompenzacijo 11,9 milij. din, tako da je doseženi dohodek 953,9 milij. ali 16 % nad planiranim, v primerjavi s preteklim letom je večji za 49 %. Za **obveznosti iz dohodka** — pogodbene in zakonske — je bilo porabljenih 267 milij., brez kompenzacije 255 milij. din, od tega za obresti od kreditov 79,5 milij. ali skladno s planiranimi, za biol. AM 38 milij., za DSSS 55 milij., za prispevke po osnovi izplačanih osebnih dohodkov 48 milij. din, za zavarovalnine, stroške bančnega plačilnega prometa 24 milij. din. Za nevkalkulirane davke in prispevke iz dohodka, ki so odvisni od doseženega dohodka TOZD in predpisov v zvezi z davčno osnovo je bilo razporejeno 45 milij. din. Obveznosti iz dohodka, ki po drugi strani pomenijo tudi akumulacijo, so AM po povečanih stopnjah 71 milij. din in člen 12 zakona o gozdovih 9 milij. din.

Za osebne dohodke je bilo med letom razporejeno 3.988 milij. din ali 5 % nad planirano maso za OD oziroma 24 % več kot v letu 1979. Taka razporeditev pomeni 42 % doseženega dohodka za osebne dohodke, medtem ko je bilo planirano razmerje po prvotnem planu 46 % dohodka za osebne dohodke. Z upoštevanjem stabilizacijskih ukrepov je bilo razmerje 44 %, tako da je razporeditev dohodka za osebne dohodke

na nivoju delovne organizacije v skladu s planiranim razmerjem.

V predlogu delitve ostanka dohodka za sklade niso upoštevane težnje posameznih TOZD za dodatno razporejanje ostanka dohodka za osebne dohodke, ker primerjava porasta izplačanih osebnih dohodkov proti izplačanim v preteklem letu in proti planiranim pove, da smo med letom razporejali proti zgornji meji dovoljenega. Poleg tega je upravičena delitev za OD iz rezultata poslovanja v temeljnih organizacijah, kjer je le-ta večja zaradi večje produktivnosti dela in ne zaradi izjemnih ugodnosti na trgu. Že dosedanje izplačevanje je posegalo v porabo takega dohodka.

Ostanki dohodka za sklade in predlagana razporeditev	140,6 mio
— v rezervne in rizične sklade	21,2 mio
— v poslovne sklade, za posojila Kosovu in ostale vezave	33,2 mio
— v poslovne sklade za razširitev materialne osnove dela	55,1 mio
— v sklade skupne porabe	28,5 mio
— za obveznosti po SS o svobodni menjavi dela	7,5 mio
— za kritje izgub	1,4 mio
— izgube iz tekočega poslovanja	6,3 mio

Akumulacija, ki predstavlja ustvarjeno amortizacijo nad minimalnimi stopnjami, razporeditve v rezervne sklade in v poslovne sklade TOZD, je dosežena v višini 187,7 milij. ali 4-krat večja, kot je bila dosežena v preteklem letu. Vendar je več kot polovica dosežene akumulacije bila že porabljena v letu 1980 za odplačila obveznosti in združevanje sredstev, tako da ostane za vlaganje v razširitev materialne osnove manj kot tretjina ustvarjene akumulacije.

II. Za TOZD — gozdarske dejavnosti

Fakturirana prodaja 810,7 milij. din je 9 % večja od planirane, na prihodke po faktorju 2,12 odpade 30 milij. din ali 4 %. Vplivi neplačane prodaje so pozitivni, izredne prihodke 10,4 milij. din sestavljajo prihodki od rednih in zamudnih obresti 6,3 milij. din, udeležba na skupnem prihodku banke 1 milij. din, inventurni viški in drugi prihodki 3,1 milij. din.

Celotni prihodek je tako 10 % nad planiranim.

Poslovni stroški 471,6 milij. din so 5 % večji od planiranih, v teh stroških so všteta dodatna izplačila kmetom 2,5 milij. din, preračunano na količinsko izvršitev so negativna odstopanja večja. AM po minimalnih stopnjah 33,8 milij. din je 6 % večja od planirane. Izredne izdatke 7,5 milij. din sestavljajo nabavna vrednost prodanega blaga 1,2 milij., odpisane terjatve 2,9 milij., negativne tečajne razlike 2,6 milij., zamudne obresti, stroške meničnega poslovanja in inventurni manki 0,8 milij. dinarjev.

Dohodek 309,4 milij. din, povečan za sklade kmetov 2,8 milij. din, je dosežen 18 % nad planiranim. **Obveznosti iz dohodka:** za obresti od kreditov 12,5 milij. din ali 38 % nad planiranimi, po upoštevanju prihodkov od obresti nad planiranimi 3,4 milij. din so obresti od kreditov v mejah planiranih; za biološko AM je obračunano 38,5 milij. din ali 7 % nad planirano, poleg tega je po 12. členu zakona o gozdovih obračunanih 9 milij. din in za AM po povečanih stopnjah 4,9 milij., svobodna menjava dela z delavci DSSS je 3 % nad planirano 19,4 milij. din. Za prispevke in davke ter druge

obveznosti iz dohodka, ki niso posebej naštet, je pokrito 37,4 milij. din ali 17 % nad planiranimi. Čisti dohodek 190,5 milij. din (skupaj s skladi kmetov) je 17 % večji, kot je bil planiran, oziroma bi lahko rekli, da je porasel sorazmerno z dohodkom.

Osebeni dohodki 133,2 milij. din so 8 % nad planiranimi, pri tem je vpliv znižanja osebnih dohodkov v zalogah, ki povečuje OD 0,8 milij. din ali 1 % planiranih OD. Za osebne dohodke je bilo razporejenih 42,7 % doseženega dohodka, plansko delitveno razmerje je 46,9 (z upoštevanjem 10 % OD je planirano delitveno razmerje 44,8, torej je razporeditev še v mejah dogovorjenega).

Skupna poraba za topli obrok in minimalni stanovanjski prispevek v breme tekočega dohodka se giblje v mejah planiranega.

Ostaneček za sklade 45,4 milij. din je 58 % nad prvotno planiranim in 17 % nad stabilizacijskim planom. Po predlogih za razporeditev ostanka dohodka za sklade je za rezervni sklad in rizični sklad razporejeno 8,6 milij. din, v poslovni sklad za pokritje plačanih združevanj 10,4 milij. din. Za potrebe skupne porabe 9,5 milij. din, za razširitev materialne osnove dela 13,8 in za obveznosti po SS v občini in za šolski center Postojna 3,1 milij. din (za skupno porabo je torej namenjeno 21,4 milij. ali 6,9 %, za akumulacijo z 80 % členu 12, rezerv. in PS ter nadminimalne AM 44,8 milij. din ali 14,3 %).

III. Lesnoindustrijska dejavnost

Vrednost planirane fakturirane prodaje je izvršena 100%, vplivi neplačane prodaje so v končnem pozitivni in omembe vredni negativni le pri TOZD Podvelka. Izredni prihodki 41,2 milij. din sestavljajo prihodke od rednih in zamudnih obresti 2,3 milij., udeležbo na skupnem prihodku banke 3,9 milij. din, prihodke iz preteklih let 3,6 milij. din, pozitivne tečajne razlike 21 milij. din, ostalo so inventurni viški in drugi izredni prihodki.

Celotni prihodek 2.048,8 milij. din je 1 % večji od planiranega.

Porabljena sredstva 1.430 milij. din so proti planiranim dosežena s 94 %. Za pravilno prikazovanje moramo k temu prišteti še interne devizne razlike in nabavno vrednost prodanega materiala, ki so sicer prikazani pri izrednih izdatkih, pa tudi del kompenzacije za iverne plošče, ki je prikazana kot obveznost iz dohodka, tako da so porabljena sredstva izvršena z 99 % planiranih ali 3 % nad količinsko izvršitvijo. AM po minimalnih stopnjah 55 milij. din je 6 % manjša, kot je bila planirana. Izredni izdatki 77 milij. din so več kot dvakrat večji od načrtovanih, kar je v letu 1980 razumljivo, saj smo samo za negativne tečajne razlike porabili 41,4 milij. din, prodan material, ki bi ga morali obravnavati kot poslovne stroške 17,5 milij. din, stroški meničnega poslovanja 2,1 milij. odpisane terjatve in stroški iz preteklih let 4,8 milij., ostalo so inventurni manki in drugi izredni izdatki.

Dohodek 487,4 milij. din je 19 % večji od planiranega. Če ga zmanjšamo za interno kompenzacijo, ki v bistvu pomeni povečane stroške, je dohodek 16 % večji od planiranega. Obveznosti iz dohodka sestavljajo obresti od kreditov 57,6 milij. din in so skladne s planiranimi. Skupne obveznosti iz dohodka 75,5 milij. din moramo korigirati za neplanirane interne kompen-

zacije 11,9 milij. din, tako da znašajo 63,6 milij. din ali 15 % nad planiranimi. Prispevki in davki po osnovi izplačanih osebnih dohodkov so 19,5 milij. din, zavarovalne premije ter stroški bančnega in plačilnega prometa 14 milij. din, prispevki in davki, ki so odvisni od doseženega dohodka in raznih olajšav 25,1 milij. din ali 24 % več, kot smo predvidevali, kar je na dosežene ugodnejše rezultate razumljivo. Razne druge obveznosti iz dohodka znašajo 5,5 milij. din, AM od osnovnih sredstev po povečanih stopnjah 60,1 milij. din je 3 % večji od planirane, tako da je skupno obračunana AM 115,1 milij. ali 1,5 % izpod skupno letno planirane.

Čisti dohodek 259,2 milij. din je 25 % večji od planiranega, kar kaže, da so obveznosti iz dohodka naraščale počasneje od dohodka.

Realizirani osebni dohodki 166,2 milij. din so 3 % večji od planiranih, za osebne dohodke je bilo razporejeno 35 % ustvarjenega dohodka, zmanjšane za interne kompenzacije, planirano razmerje po upoštevanju stabilizacijskih ukrepov 37,8 %. Razporejanje dohodka za osebne dohodke je bilo v mejah dogovorjenega.

Ostane dohodka za sklade 76,6 milij. din je trikrat večji od prvotno planiranega in 80 % nad planiranim po stabilizacijskih ukrepih. Po predlogu za razporeditev ostanka dohodka za sklade: 9,7 milij. din je namenjeno za rezervni sklad, v poslovni sklad za pokritje obveznosti združevanj iz poslovnih sredstev 17,3 milij. din, za sklad skupne porabe 9,8 milij., za samoupravne sporazume v občini 3,5 milij. din, za razširitev materialne osnove dela za obratna in osnovna sredstva 35 milij., za pokritje izgube 1,3 milij. din.

Akumulacija TOZD lesne industrije je dosežena 121,3 milij. din, delež skupne porabe v dohodku je 5,5 %.

IV. TOZD gostinstvo in turizem

Leto 1980 je predstavljalo za TOZD gostinstvo in turizem najtežje obdobje, obeleženo z največjimi obremenitvami za najete kredite in nenormalno inflacijo, katere negativni pojavi so najmočnejše vidni prav v tej dejavnosti. K tema dvema činiteljema so se pridružili še naslednji:

- v prvi polovici leta izpad realizacije zaradi omejitev potovanja za vojne obveznike,
- prvi stabilizacijski ukrepi in zmanjšanje sindikalnih ter skupinskih izletov,
- zakasnele odobritve novih cen, ki jih je narekovala podražitev gostinskih materialov,
- padec kupne moči potrošnikov turističnih uslug,
- strožja merila za obratovanje žičnic in urejenost gostinskih lokalov,
- nenormalen porast cen za pogonska goriva, elektriko in komunalne usluge,
- pomanjkanje kadra še posebej zaradi nizkih osebnih dohodkov v TOZD gostinstvo in turizem,
- uvedba ukrepov za zmanjšanje izdatkov na osnovi pogodb o delu in s tem zmanjšana možnost za nudenje uslug ob konicah,
- izredno slabo vreme v letni sezoni,
- parni in neparni dnevi za osebne avtomobile,
- sanacijski načrt je v glavnem ostal le na papirju in smo uspeli odpraviti le del vzrokov subjektivne narave.

Vsi ti dejavniki so vplivali na manjši celotni prihodek. Tako je izguba vztrajno rastla in že konec meseca

novembra dosegla 8,060.000 din. Ugodna zima in povečano angažiranje za polnitev kapacitet v decembru pa so stanje bistveno izboljšali. Konec leta beležimo močno poboljšanje rezultata poslovanja, čeprav še vedno ni bilo uokvirjeno v planska predvidevanja.

Planirane prodaje ni izvršila za ca. enomesečno dinamiko. Vpliv neplačane prodaje je negativen 300.000 din, izredni prihodki 1,0 milij. din predstavljajo prihranke na investicijskem vzdrževanju osnovnih sredstev, del dohodka banke in druge manjše izredne prihodke, tako da je celotni prihodek dosežen 95 % planiranega. Porabljena sredstva in opravljene storitve drugih dosejajo 100 % planiranih, kar je za doseženo prodajo 10 % preveč. Dohodek 1,8 milij. din pomeni 70 % planiranega. Pretirana poraba dohodka je pri obrestih od kreditov za 700.000 din ali 33 % nad planiranimi, ostale obveznosti iz dohodka so nekaj odstotkov nad planiranimi. Osebni dohodki 3,0 milij. din so proti planiranim doseženi s 86 %. To je razumljivo, saj so ca. 10 % osebnih dohodkov nad poprečjem pango gostinstva med letom solidarno pokrivalo druge TOZD, sredstva skupne porabe delavcev, ki so bila izplačana v breme dohodka, niso presegala letno planiranih vrednosti. Poslovna izguba je 6,3 milij. din ali 12 % nad planirano. Poslovno izgubo povečujejo neodplačane anuitete od sanacijskih kreditov iz preteklih let 0,6 milij. din, tako da je skupna izguba 6,9 milij. din. Predlogi za pokrivanje izgube so v razpravah po kolektivnih TOZD, in sicer tako, da znotraj delovne organizacije pokrijemo izgubo v višini planirane, to je 5,6 milij. din, za nadplansko izgubo smo zaprosili pokritje sklad skupnih rezerv skupščine občine Slovenj Gradec, to je 1,3 milij. din.

POSLOVANJE IN GOSPODARJENJE Z DENARJEM IN KREDITI V LETU 1980

I. **FINANCIRANJE INVESTICIJ** v letu 1980 z lastnimi sredstvi, z združevanjem sredstev in s krediti.

Splošno financiranje investicij v letu 1980

Značilnost financiranja investicij v letu 1980 so predstavljali veliki problemi in zamude sprejetega investicijskega plana.

Šele v mesecu juniju smo samoupravno sprejeli investicijski plan, problemi usklajevanja so izvirali iz več negativnih osnov, kot:

- visok, prenesen, nepokrit primanjkljaj investicijskih sredstev iz leta 1979 v višini 28.000.000 poleg že poravnanih raznih predplačil za investicije dodatno v višini 20.000.000, ki niso imele v okviru celotne »Lesne« pokritja s kvalitetnimi viri v istem letu;

- izredno visoke obveznosti za odplačilo kreditov v letu 1980, ki so vnaprej angažirale glavnino minimalne in planirane pospešene amortizacije;

- začete in nedokončane večje investicije (TP Prevalje, nabava transportne opreme, predvsem pa lesno predelovalni kompleks v Radljah), za katere je bilo potrebno že z investicijskim planom zagotoviti dokončanje kljub veliki neusklajenosti s finančnimi možnostmi.

Investicijski plan je bil sprejet in usklajen med TOZD s primernim obsegom združevanja sredstev, vendar še vedno z nepokritimi viri 28.700.000 din.

Lastna investicijska sredstva v letu 1980

V letu 1980 so vsi TOZD v Lesni ostvarili 161,737.000 dinarjev amortizacijskih sredstev iz amortizacije, od tega 65,710.000 din ali skoraj eno tretjino iz pospešene amortizacije. Skupni znesek dosežene amortizacije celo nekaj presega planirano. Ostvarjanje planirane minimalne in predvsem pospešene amortizacije (vključno v TP Pamečah) je v letu 1980 znatno pripomoglo k normalnejšemu tekočemu poslovanju na investicijskem področju.

Kot lastna investicijska sredstva, ki so bila ostvarjena v poslovnem skladu za razširitev materialne osnove po ZR 1979, so bila v vsej delovni organizaciji le 8,143.000 din, kar v bistvu ne predstavlja nobenih možnosti za razvoj.

Nekaj več od planiranih so bila v lastnih investicijskih sredstvih zbrana tudi sredstva SIS gozdarstva, sredstva od prodaje osnovnih sredstev in tudi samopriskevki kmetov za izgradnjo cest so bili v letu 1980 zbrani znatno višji od planiranih — 6,734.000 din.

Visoko postavko v virih predstavljajo tudi dotacije in razni drugi viri v višini 10,636.000 din, od tega največji znesek kot dotacija IS Slovenije za financiranje razvojnih programov na radeljskem področju.

Skupnih lastnih investicijskih virov v letu 1980 je bilo v delovni organizaciji vključno z združenimi **246,963.000 din.**

Združevanje sredstev za financiranje investicij v letu 1980

V skupnih lastnih investicijskih sredstvih je bilo združenih **34,495.000 din ali 14 %**, kar je več kot v preteklih letih. V celotni strukturi finančnih investicij v delovni organizaciji v letu 1980 predstavlja vir iz združevanja sredstev le slabih 8 %.

Združevanje sredstev za investicije znotraj Lesne med temeljnimi organizacijami se je v letu 1980 že vršilo v večji meri v obliki dohodkovnih odnosov in sicer 10,679.000 din in manjši znesek 9,976.000 din še v obliki internih kreditov, predvsem za radeljski kompleks, ki ni toliko reprodukcijsko povezan z vsemi temeljnimi organizacijami v Lesni.

Največji del združenih sredstev v obliki dohodkovnih odnosov se nanaša na investicijski program nabavljene transportne opreme, za katerega so sredstva združevale vse temeljne organizacije gozdarstva in to z udeležbo v skupnem dohodku in z riziki.

Izven naše delovne organizacije smo uspeli v letu 1980 pridobiti združena sredstva v obliki dohodkovnih odnosov za investicijske razvojne programe žage Vu-hred pri Slovenijalesu, nadomestiti udeležbo vrnjenih sredstev Angroservisju za tovarno ivernih plošč Otiški vrh in Marlesu Maribor, vse skupaj 13,840.000 din.

V letu 1980 nismo uspeli pridobiti vseh planiranih združenih sredstev pri Slovenijalesu Ljubljana za investicijo žage Mušenik in za tovarno stavbnega pohištva Radlje, ker tudi v Lesni nismo realizirali obveznosti po samoupravnem sporazumu do Slovenijalesa za razvoj prodajne mreže v višini 5,000.000 din. Medsebojne obveznosti se prenašajo v leto 1981.

V letu 1980 je tudi naša delovna organizacija združevala sredstva v obliki dohodkovnih odnosov za nekatere investicijske programe, kjer smo soodvisni za njihovo proizvodnjo ali storitve. To velja predvsem za združena sredstva tovarne ivernih plošč Otiški vrh v znesku 5,500.000 din v investicijski program povečane

proizvodnje papirjev za oplemeniteno iverno ploščo v Melamin Kočevje.

Realizirali smo združevanje sredstev in podpisali samoupravni sporazum tudi za izgradnjo skladiščno trgovske cone Dravograd v višini 4,000.000 din, za investicijski program Mesnine Dravograd v predelavo mesa 600.000 din in za program Slovenijalesa v Afriki 1,363.000 din.

O združevanju investicijskih sredstev lahko za leto 1980 zaključimo z ugotovitvijo, da smo v tem letu vendarle združevali več in predvsem v dohodkovni obliki, vendar še znatno premalo, da bi z združevanjem sredstev delavci lahko v večji meri vplivali na usklajen investicijski razvoj v okviru celotne Lesne in v investicijske programe dohodkovno povezanih drugih delovnih organizacij.

Zato je bilo financiranje investicij še vedno preveč razdrobljeno in tudi premalo sofinancirano iz lastnih in združenih sredstev.

Problemu združevanja sredstev je botrovalo v letu 1980 tudi dejstvo, **da smo največ lastnih investicijskih sredstev — preko 50 % morali nameniti** za odplačilo najetih kreditov, 6 % lastnih sredstev je bilo porabljenih za pokrivanje prekoračitev investicij iz leta 1979, 14 % za združevanje, 8 % za jačanje trajnih obratnih sredstev in pokrivanje tečajnih razlik deviznih kreditov, kjer niso bremenile tekočega dohodka in tako je le 28 % lastnih sredstev ali le 70,000.000 bilo porabljenih za enostavno in razširjeno reprodukcijo.

Tuja sredstva — krediti

Za leto 1980 še posebej velja, da smo v Lesni financirali investicije v glavnem iz kreditnih virov.

Kar 77 % vse investicijske potrebnje je bilo financirano iz kreditov in le 23 % iz lastnih in združenih sredstev, poleg 5 % sredstev za energetiko. Kljub temu v letu 1980 praktično nismo najemali dodatnih kreditov za investicije, le nekaj blagovnih za reševanje sprememb rokov koriščenja za lesno predelovalni kompleks Radlje.

Za večje investicije, kot so bile: lesno predelovalni kompleks Radlje, tovarna pohištva Prevalje, nakup transportne opreme in izgradnja gozdnih cest, so bili krediti odobreni in v glavnem investicije sfinancirane že v letu 1979.

Kreditni so bili torej preneseni za koriščenje iz leta 1979 v leto 1980 s tem, da so se v začetku leta še enkrat preverjale predračunske vrednosti investicij, zlasti za radeljski lesno predelovalni kompleks in se usklajevale z lastnimi in kreditnimi možnostmi.

Tako je bilo v letu 1980 prenesenih neizkoriščenih ca. 280,000.000 din kreditov, ca. 80,000.000 pa je bilo pridobljenih v letu 1980, predvsem blagovnih (za Meles Radlje, za transportno opremo in za nabavo računalnika).

Veliko razprav, zapletov in razpletov je bilo pri investiranju v lesno predelovalni kompleks v Radljah, kjer bi za kompletno dokončano investicijo morali nameniti še enkrat toliko sredstev. Pri izredno visoki strukturi kreditov 89 % za to investicijo, jih enostavno ni bilo mogoče dobiti še več, niti v bankah, niti drugod, lastnih in združenih sredstev pa je le 11 %. Tako je bila končna odločitev vseh samoupravnih organov edino izvedljiva, da se investicija dokonča v predračunski vrednosti 406,000.000 din, kar je bilo že odobreno v letu 1979 in čeprav v okrnjeni obliki investi-

cije, vendar z zagotovitvijo še rentabilnega obsega proizvodnje pri taki izgradnji.

Niti v Ljubljanski banki — temeljni koroški banki Slovenj Gradec, niti v drugih bankah nismo mogli zagotoviti dodatnih kreditov za manko investicijskih obratnih sredstev za dokončano investicijo tovarne pohišstva Pameče v letu 1979. Bančne restrikcije niso dopuščale odobravanja kreditov za že izvršene investicije, ampak le za dokončanje začetih, za del primanjkljaja v višini 11.000.000 din smo konec leta prejeli le premostitveni investicijski kredit, da smo odplačali vse zapadle anuitete.

Pregled glavnih namenov investiranja v letu 1980 in porabe investicijskih sredstev

Iz lastnih združenih in kreditnih investicijskih virov smo v Lesni v letu 1980 izvršili naslednje večje naložbe v investicije na področju vseh temeljnih organizacij:

	din
— gradnja gozdno-kamionskih cest	17,312.000
— lesno predelovalni kompleks Radlje: v novogradnjo žage Vuhred v izgradnjo tovarne stavbnega pohišstva in skladišča gotovih izdelkov	42,068.000
— v skladišče Meles Radlje	109,294.000
	10,106.000
	161,468.000
— dokončanje izvozno usmerjenega investicijskega programa v tovarni pohišstva Prevalje	35,404.000
— investicija sušilnice žaga Otiški vrh	8,597.000
— nabava transportne opreme v TOZD Transport in servisi	26,057.000
— prvi avans za nabavo računalnika — 30 %	9,275.000

V letu 1980 je bilo skupno izvršenih in obračunanih torej večjih **neto investicij 258,113.000 din** ali ca. polovico vseh investicijskih virov.

V letu 1980 so vse temeljne organizacije odplačale nekaj preko 100.000.000 investicijskih (dinarskih in deviznih) kreditov. Na dolgu v banki je ostal le del anuitet turizma; nekaj plačil anuitet tovarne oken Podvelka, tovarne stavbnega pohišstva Radlje in tovarne pohišstva Prevalje pa nam je uspelo preložiti zaradi poznejšega dokončanja investicij pri banki in pri skladu skupnih rezerv.

Stanje zadolženosti za investicijske kredite v Lesni in stroški obresti ter tečajnih razlik v tej zvezi

Po odštetu že odplačanih anuitet v letu 1980 imamo v Lesni konec leta še vedno **498,720.000 din** neodplačanih investicijskih kreditov, od tega velik delež deviznih kreditov **116,175.000 din**.

Poleg tega znašajo še interni krediti med temeljnimi organizacijami v Lesni 30,244.000 din.

V primerjavi s sedanjo vrednostjo vsega premoženja osnovnih sredstev (vključno z nedovršenimi investicijami in razumljivo brez vrednosti gozdov), kar znaša že po revalorizirani vrednosti konec leta 1980 1.353,963.000 din za vso Lesno, smo zadolženi **še s 37 %**. Torej 37 % premoženja osnovnih sredstev, ki nam služi za proizvodnjo, je še na kredit in neodplačano. Odstotek zadolženosti se je v primerjavi z letom 1979 zvišal še za dodatnih 6 % zaradi visoke kreditne struk-

ture investiranja v LPK Radlje. Razumljivo so v tej zvezi tudi stroški obresti visoki.

V letu 1980 se sicer gibljejo v okviru planiranih, vendar smo jih plačali skupno za dinarske in devizne kredite **kar 42,851.000 din**. Poleg tega pa so temeljne organizacije, ki imajo devizne investicijske kredite, bile obremenjene **še za 28,238.000 din negativnih tečajnih razlik**, od deviznih kreditov, ki so bile v letu 1980 za 49 % nad planiranimi, predvsem zaradi devalvacije v juniju tega leta.

Skupni stroški investicijskih kreditov 72,594.000 din pomenijo veliko breme temeljnih organizacij po investicijski izgradnji, kar je potrebno upoštevati pri nagemanju kreditov, kljub visoki inflacijski stopnji.

Ukrepi DS DO v mesecu marcu leta 1980 so veliko pripomogli, da je bilo v tem letu na področju investiranja več investicijske discipline v primerjavi z zagotovljenimi sredstvi.

Tako imamo ugodno osnovo za planiranje investicij v letu 1981 in vse leto 1980, tako niso investicijski problemi več v toliki meri vplivali na likvidno tekoče poslovanje vseh temeljnih organizacij.

Konec leta je v Lesni skupno (kompenzirani ostanke in primanjkljaji) 12,140.000 din nepokritih investicij, večji primanjkljaji pa so v naslednjih TO:

— tovarna pohišstva Pameče	15,460.000 din
— tovarna pohišstva Prevalje	2,217.000 din
— tovarna oken Podvelka (anuitete)	4,932.000 din
— tovarna stavbnega pohišstva Radlje	2,676.000 din
— žaga Mušenik	1,793.000 din
— in TOZD Turizem le	752.000 din

II. FINANCIRANJE OBRATNIH SREDSTEV IN VZDRŽEVANJE LIKVIDNOSTI ZA TEKOČE POSLOVANJE

V letu 1980 smo v naši delovni organizaciji ponovno povečali potrebe po denarju za tekoče poslovanje.

Te potrebe iz leta v leto rastejo v največji meri zaradi:

— povečanih količinskih zalog vseh vrst v proizvodnji, predvsem lesne predelave po investicijskem razvoju, ker smo znatno povečali tudi obseg proizvodnje,

— povečanih vrednostnih zalog zaradi inflacijske stopnje, oz. zaradi višjih nabavnih in prodajnih cen, saj so po 3 letih iste količinske zaloge znatno dražje.

Zato bi morali za take podražitve tudi letno formirati lastni poslovni sklad za obratne namene za povečane potrebe, kar pa zaradi nizke akumulacije in investicijskih potreb ne vršimo in se s tem vsako leto bolj zadolžujemo tudi na tem področju.

V potrditev gornji razlagi le par številok.

Vrednost zalog v celi delovni organizaciji in letna rast

		indeks
leto 1978	215,863.000	100 %
leto 1979	278,296.000	128 %
leto 1980	310,500.000	140 %

Skupne potrebe denarja za tekoče poslovanje po letih in rast:

		indeks
leto 1978	255,526.000	100 %
leto 1979	483,884.000	189 %
leto 1980	512,437.000	201 %

Konec leta 1980 smo v delovni organizaciji preokračili planirane zaloge surovin in reprodukcijskih materialov ter rezervnih delov za 19,061.000 din tudi iz bojazni, da jih ne bi zmanjkalo, med letom pa v povprečju celo preko 30,000.000 din. Nasprotno so zaloge v nedovršeni proizvodnji na planirani višini, zaloge gotovih izdelkov pa celo znatno za 42,600/m² nižje od planiranih zaradi izjemne konjunktore za naše izdelke na tržišču. To dejstvo je vse leto 1980 pozitivno vplivalo na boljšo likvidnost v delovni organizaciji.

V letu 1980 je bil plan potrebnih zalog in drugih obratnih sredstev izredno realno postavljen, kar je prav tako omogočalo sprotno urejanje likvidnosti.

Struktura financiranja potrebnega denarja za tekoče poslovanje

Že po dosedanjih informacijah je znano, da se za tekoče poslovanje zlasti vrednostno iz leta v leto bolj zadolžujemo.

V zadnjih letih pospešenega investicijskega razvoja nismo ostvarili lastnih poslovnih sredstev za tekoče poslovanje in smo se za povečane potrebe dodatno zadolževali.

Struktura virov za pokrivanje potreb tekočega poslovanja znaša konec leta 1980:

	vseh potreb
— lastni poslovni sklad	2 %
— dolgoročni krediti za obratna sredstva	23 %
— obvezni rezervni sklad, ki ga lahko začasno koristimo za tekoče poslovanje	8 %
— kratkoročni likvidnostni krediti pri banki in KHP	26 %
— kreditiranje z obveznostmi do dobaviteljev po dogovorjenih plačilnih pogojih in izdane nezapadle menice dobaviteljem	19 %
— ostala začasna sredstva (SSP, tekoči nerazporejeni ČD)	22 %

V celotni Lesni bi morali najeti še dodatnih 25 % kratkoročnih kreditov pri bankah, če ne bi združevali vsa začasna prosta sredstva že vnaprej med temeljnimi organizacijami v okviru Lesne. Interni krediti so še pred gornjo strukturo medsebojno kompenzirani.

Očitno smo za redno poslovanje še preveč odvisni (z 68 % vseh potreb) od trenutnih možnosti najemanja kreditov.

Kljub temu pa smo v letu 1980 znatno izboljšali strukturo virov preteklih let z dobrimi rezultati poslovanja med letom in v tej zvezi tudi s formiranjem večjega obveznega rezervnega sklada in s prvim rahlim povečanjem lastnega poslovnega sklada za obratna sredstva že med letom 1980, predvsem pri tovarni ivernih plošč Otiški vrh.

V navedeni strukturi še ne upoštevamo predlogov za delitev ostanka čistega dohodka za razširitev materialne osnove v smislu varčevalnih ukrepov, ki so jih na pobudo DS DO sprejele posamezne temeljne organizacije za jačanje lastnih sredstev za obratne namene na osnovi 10 % planiranih osebnih dohodkov.

Privarčevani materialni stroški bodo povečali delež lastnih poslovnih sredstev za obratne namene od 2 % komaj na ca. 4 % v strukturi vseh sredstev in še

to po ZR 1980 in ZR 1981, ker se za nekatere temeljne organizacije obveza prenaša v naslednje leto.

Združevanje sredstev za tekoče poslovanje med temeljnimi organizacijami v Lesni

V smislu samoupravnega sporazuma o združitvi v interno banko je tudi še v nadalje dogovorjeno med temeljnimi organizacijami, da lahko v interni banki združujemo dnevno vsa začasno prosta obratna sredstva. S tem pospešujemo obtok istih denarnih sredstev, kar je bistveno vplivalo na doseženi visok koeficient obračanja obratnih sredstev v letu 1980 — 6,45, ali povprečno vezavo 56 dni.

Med letom 1980 je bilo med temeljnimi organizacijami združenih povprečno 109,206.000 din ali 21 % vseh potrebnih obratnih sredstev, kar je izjemno veliko in lahko trdimo, da je na tem področju tekočega združevanja sredstev maksimalna angažiranost temeljnih organizacij in finančne službe za skupno reševanje problematike likvidnosti v vsej delovni organizaciji. V bodoči poslovni politiki bo potrebno več poudarka združevanju med temeljnimi organizacijami, ki so dohodkovno povezane in bolj ekonomski obrestni meri za TOZD, ki niso medsebojno reprodukcijsko povezane.

Nekatere temeljne organizacije so zaradi svojih problemov likvidnosti in predvsem zaradi problematike mankov investicijskih sredstev v letu 1980 prekoračevale t. i. »limite« maksimalnih možnosti internih kreditov. To so predvsem: TP Pameče, TO Podvelka, Blagovni promet in Turizem, vendar razen turizma, v dosti manjšem obsegu, kot v prejšnjem letu.

Problematika in reševanje likvidnosti ter ukrepi v letu 1980

Poudariti moramo, da se je likvidnost naše delovne organizacije v letu 1980 v primerjavi z letom 1979 bistveno izboljšala, zlasti v drugem polletju.

Praktično ni bilo primerov, da ne bi bili v stanju poravnati pomembnejših obveznosti ob zapadlosti.

Positivni vplivi in ukrepi, ki so delovali na izboljšano likvidnost v drugi polovici leta 1980 so:

1. izjemna konjunktura za prodajo naših izdelkov in v tej zvezi znatno nižje zaloge gotovih izdelkov, kot so bile planirane,

2. izredno in ugodno nizka neplačana realizacija konec leta — le 0,84 % od eksterne realizacije v letu 1980,

3. znatno bolj usklajena investicijska poraba z ostvarjenimi sredstvi letos v primerjavi s prejšnjimi leti v smislu ukrepov DS DO,

4. pridobitev dodatnih kratkoročnih kreditov pri banki, Zavarovalnici Maribor, pri Koroški hranilnici in posojilnici in drugih,

5. dobri rezultati večine temeljnih organizacij med letom 1980 in ukrepi varčevanja pri stroških za 10 %,

6. velik obseg združevanja začasno prostih sredstev med temeljnimi organizacijami v Lesni in s tem manjša potreba po zunanjih kreditih,

7. hitro obračanje došlih menic kupcev z dajanjem teh menic naprej našim dobaviteljem (indosiranjem) in s prodajo menic banki (z eskontiranjem). Poudarjamo, da se prav zaradi tega v Lesni ni pojavil negativni vpliv likvidnosti, čeprav smo dobivali dosti več menic od kupcev kot lani. Izredno je pospešila obtok menic naša temeljna koroška banka v Slovenj Gradcu, saj

smo jih ne samo za izplačilo osebnih dohodkov, ampak tudi med mesecem lahko eskontirali po naših predvidenih potrebah v likvidnostnem planu in z izjemno nizko obrestno mero — 7 %.

Negativni vplivi, ki so slabšali likvidnost v Lesni

1. Znatno višje zaloge surovin, repromaterialov in rezervnih delov od planiranih predvsem med letom, nekaj manj konec leta 1980.

2. Večje potrebe denarja za tekočo proizvodnjo zaradi višjih nabavnih in prodajnih cen, kar povzroča višjo vrednost vezanih obratnih sredstev v vseh fazah proizvodnje in v zalogah.

3. Nepokrita visoka izguba TOZD Turizem in gostinstvo.

Plačane obresti od kreditov za tekoče poslovanje

Vse temeljne organizacije v Lesni so za razne eksterne dolgoročne in kratkoročne kredite plačale skupno 26,166.000 din ali nižje od planiranih, interno pa je bilo med TOZD za medsebojno združevanje poračunanih 6,700.000 din obresti.

Financiranje na vseh področjih je torej v letu 1980 vendarle potekalo nekoliko v bolj urejenih razmerah.

III. OSTALA SREDSTVA — formiranje in poraba

a) Sredstva sklada skupne porabe

V letu 1980 so vse temeljne organizacije razpolagale s 24,358.000 din sklada skupne porabe. Od tega so bila sredstva koriščena največ za:

— družbeno prehrano	5,330.000 din
— za izplačilo regresov	6,362.000 din
— za odpravnine, nagrade	2,119.000 din
— razne dotacije	2,830.000 din
— združeno za rekreacijo	184.000 din
— kolektivno zavarovanje	264.000 din
— pokrivanje izgube za počitniške domove	185.000 din
— posojila in vračila med TOZD	4,149.00 din

Neizkoriščena sredstva, ki se prenesejo v leto 1981 znašajo za vse temeljne organizacije 2,935.000 din.

b) Sredstva stanovanjskega sklada

Del sklada skupne porabe za stanovanjska sredstva je znašal za vse temeljne organizacije v lesni 47,106.000 din.

Ta sredstva so TOZD koristile v višini 41,477.000 din

Od tega:

— za nakup družbenih stanovanj	14,792.000 din
— za individualne kredite	4,154.000 din
— za odplačila anuitet	2,523.000 din
— za namensko varčevanje	3,547.000 din
— obvezni prispevki	14,601.000 din
— ostalo (medsebojna posojila, solidarnost)	2,060.000 din

Neizkoriščena stanovanjska sredstva, ki se prenesejo v leto 1981, znašajo za vse temeljne organizacije 5,430.000 din.

c) Sredstva rezervnega sklada

V letu 1980 so razpolagale temeljne organizacije s sredstvi rezervnega sklada v višini 28,748.000 din.

Od tega so koristile:

— obvezni 2% prispevek za občinski sklad skupnih rezerv	1,381.000 din
— obvezni 3% prispevek za republiški sklad skupnih rezerv	1,840.000 din
— kritje razlike med obrač. in minimalnimi OD za TOZD Gostinstvo in turizem	516.000 din
— refundacija odpisanih osnovnih sredstev	188.000 din

Neizkoriščeni del rezervnega sklada, ki se prenese v leto 1981 znaša 24,823.000 din

Po zaključnem računu 1980 je bilo dodatno formirano 19,623.000 din

Torej razpolagajo vse temeljne organizacije v Lesni po ZR 1980 s prostimi sredstvi rezervnega sklada v skupni višini 44,446.000 din

To pomeni, da bo v letu 1981 zagotovljena varnost delavcem za normalno izplačilo OD, oziroma dana možnost občasnega reševanja likvidnosti.

* ZR = zaključni račun

ZAKLJUČEK

Zaključili smo zadnje poslovno leto srednjeročnega obdobja 1976—80, istočasno pa prvo leto trde in nove stabilizacije. Poslovanje v letu 1980 je bilo vse prej kot lahko. Skozi vse leto smo se srečevali s kopico proizvodnih, še bolj pa finančnih problemov. Ob sprejemanju plana za leto 1980 smo na marsikaterem področju bili nesigurni, skoraj nismo verjeli predvidenim rezultatom. Da bi v letu 1980 dosegli kar najugodnejše rezultate in postavljene cilje, smo vzporedno sprejeli vrsto sanacijskih ukrepov za izboljšanje poslovanja. Vseskozi je bil naš cilj doseči čim večjo, cenejšo proizvodnjo, preseči izvoz, da bi počasi prišli do večjega lastnega poslovnega sklada.

Ob zaključnem računu lahko ugotovljamo, da smo postavljene cilje v glavnem presegli. Prav gotovo gre zasluga za uspehe v letu 1980 slehernemu delavcu, da smo sprejeli stabilizacijo za svojo.

Smo na začetku novega poslovnega leta in prvega leta novega srednjeročnega obdobja. Gospodarska stabilizacija ob začetku poslovnega leta je izredno kritična. Prav gotovo bomo morali v letu 1981 še veliko bolj varčno in pretehtano gospodariti, če bomo želeli doseči predvidene rasti za leto 1981. Silno zaostreni težki pogoji, omejitve pri uvozu, slabša finančna in kreditna politika bank, zaostreni pogoji pri izvozu so bistveni elementi, ki bodo vplivali na naše gospodarjenje v letu 1981. Za dosego ciljev, zastavljenih v planu, bodo morale biti naše aktivnosti usmerjene predvsem na povečanje proizvodnje, večjo produktivnost, kvaliteto izdelkov, zmanjšanje vseh vrst stroškov, povečanju izvoza, omejevanju uvoza, nadaljnji krepitvi samoupravljanja.

Tako si na osnovi rezultatov poslovanja v letu 1980 moramo postaviti cilje, da bo naše poslovanje tudi v bodoče uspešno in kreativno.

KPO

Obravnavali in sklepali so:

Vse temeljne organizacije združenega dela v DO LESNA Slovenj Gradec so od 15. januarja do 20. februarja obravnavale in sklepale:

- obravnavale mesečno poslovanje in določile vrednost točke za mesec januar 1981;
- obravnavale in sprejele so samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornosti med proizvodnimi temeljnimi organizacijami, delovno skupnostjo in temeljno organizacijo Blagovni promet;
- obravnavale in potrdile so inventure za leto 1980;
- obravnavale zaključni račun za leto 1980;

- obravnavale poračun svobodne menjave dela za DSSP za leto 1980;
- obravnavali in sprejeli so predlog povračila stroškov;
- obravnavale in sprejele so predlog samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega plana Ljubljanske banke, Temeljne Koroške banke Slovenj Gradec za obdobje 1981 do 1985.

Posamezne temeljne organizacije so še obravnavale:

TOZD žaga Mušenik

12. seja delavskega sveta TOZD dne 26. 1. 1981.

- obravnavali in sprejeli so dogovor o temeljnih družbenega plana občine Ravne na Koroškem za obdobje 1981—85;

Zbor delavcev dne 28. 1. 1981

- obravnavali in sprejeli so plan udeležbe TOZD Blagovni promet v skupnem prihodku proizvodnih TOZD za področje nabave in prodaje;

TOZD TP Pameče

34. seja delavskega sveta dne 15. 1. 1981 — delegati delavskega sveta TOZD so sprejeli elaborat o ekonomski upravičenosti avstrijsko — jugoslovanske banke na Dunaju s predmetom dejavnosti, programom poslovanja in finančnimi kazalci.

36. seja delavskega sveta

- obravnavali in potrdili so poročilo o kontroli kvalitete za leto 1980.

Dne 18. 2. 1981 so se na 5. redni seji sestali delegati odbora samoupravne delavske kontrole DO LESNA Slovenj Gradec. Obširna razprava je potekala predvsem o poslovanju TOZD Gostinstvo in turizem in o poslovnih odnosih LESNE in ANGROSERVISOM Beograd. Delegati so razpravljali tudi o metodah dela samoupravne delavske kontrole DO LESNA in prišli do zaključka, da se mora v čim krajšem roku izdelati poslovnik o delu samoupravne delavske kontrole DO LESNA.

Marija ZAKERŠNIK

Rok za izdelavo nove analitične ocene je 6. april 1981. Komisija za osebne dohodke Lesne se je sestala v mesecu februarju z namenom, da ugotovi ali dela na tem področju potekajo po sprejetem terminskem planu. Vse kaže, da do roka aktivnosti ne bodo zaključene.

Aktivnosti izdelave novega sistema nagrajevanja tečejo počasneje, kot smo načrtovali

Iz poročila referata za dopolnjevanje sistema formiranja osebnih dohodkov, ki ga je podal na seji komisije za osebne dohodke Lesne povzeman naslednje:

aktivnosti pri izvedbi novega sistema nagrajevanja so izdelane do faze, ko so dokončno izoblikovani kriteriji v obrazcih »posnetka dela«, po katerem bo možno ugotavljati posamezne okoliščine, v katerih se opravlja sleherno delo. Oddelek za organizacijo dela je doslej uspel obdelati organizacijsko z razporeditvijo nalog vseh štirih TOZD žage tako, da lahko pričnejo s posnetkom dela. Dogovorjeno je, da se s posnetkom del prične 20. 2. 1981 na žagi v Otiškem vrhu in nato nadaljuje na ostalih žagah. V ta namen so TOZD v glavnem že imenovali popisne komisije.

V razpravi so člani komisije ugotavljali, da ne bo mogoče dokončati vseh aktivnosti do roka. Največji vzrok zaostanka pri delu na področju nagrajevanja je še ne izdelana mikroorganizacija. Krivca najbrž ne smemo iskati pri Zavodu za organizacijo in poslovanje iz Ljubljane, ampak pri nas samih, ker se zaradi drugih aktivnosti, ki jih je bilo potrebno opraviti ob koncu lanskega leta, nismo dovolj angažirali in vključevali pri izdelavi mikroorganizacije.

Vsekakor je mikroorganizacija pogoj za dokončno izdelavo sistema nagrajevanja, saj bomo le na osnovi te in z uvedbo časovne komponente v sistem nagrajevanja lahko dokončno rešili problem ugotavljanja števila potrebnih delavcev v Lesni.

Iz razprave je bilo možno tudi razbrati, da se nihče prej ni dovolj poglobil v sistem nagrajevanja, ki ga uvajamo. Novi sistem bo v bistvu le bolj precizna analitična ocena, ki pa po vsej verjetnosti ne bo zajemala kriterijev za nagrajevanje vseh delavcev. S to analitično oceno bomo lahko nagrajevali po delu le delavce v neposredni proizvodnji, nikakor pa ne večine uslužbencev v delovni skupnosti in temeljnih organizacijah, ker do sedaj ti še nimajo normiranih delovnih opravil.

O problematiki nagrajevanja po delu bodo po vsej verjetnosti tekle prave razprave šele tedaj, ko bodo delavci TOZD konkretno sodelovali pri uvajanju sistema in videli v kateri razred, ali kakor bomo to že imenovali, spada.

Po razpravi so bili sprejete zaključki

1.

S posnetkom del v temeljnih organizacijah bomo nadaljevali vzporedno z delom oddelka za organizacijo dela, ki pri-

pravlja mikroorganizacijo posameznih dejavnosti temeljnih organizacij.

2.

Od Zavoda za organizacijo poslovanja Ljubljana bomo zahtevali predračun stroškov, ki bodo še potrebni in so predvideni za njihovo sodelovanje do konca izgradnje sistema.

3.

Zavod za organizacijo in poslovanje naj takoj pristopi k določanju stopenj in smeri izobrazbe za posamezne naloge tistih TOZD, kjer je mikroorganizacija že končana.

4.

Ko bo posnetek del v posameznih TOZD končan, bomo tega tabularično prikazali in interno objavili za razpravo.

5.

Vzporedno z analizo dela je potrebno delati na konstrukciji sistema delitve osebnih dohodkov po delu tako za proizvodno kot režijske delavce.

Člani komisije so sprejeli tudi sklep o dopolnitvi komisije tako, da bo imel vsak TOZD svojega predstavnika v komisiji.

Ida Robnik

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija n. o. — Ureja uredniški odbor: Vida Gerl, Ludvik Mori, Oto Pisnik, Hedvika Janše, Nada Cernič, Marjan Cuješ, Vida Vrhnjak, Andrej Šertel, Ida Robnik — Glavni urednik: Andrej Šertel, odgovorna urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek, tehnični urednik: Bruno Znidaršič — Naklada 5100 izvodov — Kličiji in tisk: CGP Večer Maribor, Tržaška c. 14, 62000 Maribor, 1981

NA PREDLOG OBČINSKE KONFERENCE SZDL RAVNE NA KOROŠKEM IN ZADRUŽNE ZVEZE SLOVENIJE JE PREDSEDSTVO SFRJ ODLIKOVALO LOGAR JOŽETA, DIREKTORJA TOK RAVNE, Z REDOM DELA Z ZLATIM VENCEM

RED DELA Z ZLATIM VENCEM ZA JOŽETA LOGARJA

Logar Jože je rojen 1933 leta. Že sedemindvajset let je zaposlen v gozdarstvu, od tega četrtr stoletja opravlja dela s posebnimi pooblastili kot direktor TOK Ravne.

Odlikovanje je prejel za zasluge na področju razvoja kmetijstva in gozdarstva na območju občine Ravne na Koroškem.

O svojih prizadevanjih za razvoj kmečkega podeželja nam je povedal naslednje:

»V letu 1965 je bila politika na področju kmetijstva usmerjena v razvoj in ustvarjanje pogojev za čim hitrejši napredek kmetijstva, t. j. skrb za kmeta, da bo ostal na zemlji, da bo politično usmerjen in s tem obdržal državno živo mejo. V letu 1965 smo za kmeta uredili tudi pogoje za pridobivanje kreditov in združevanje sredstev. Že leta 1962 pa smo začeli s izgradnjo cest in smo s tem povežali vseh 900 kmetij z dolino. Skupaj smo zgradili več kot 450 km zelo dobro urejenih cest — to pa je bil kmetu osnovni pogoj, da ostane na gorski kmetiji. Vzporredno smo reševali vprašanja pridobivanja čimvečjega dohodka s tem, da smo kmete usmerjali in jim pomagali pri uvajanju kmečkega turizma. Začetni uspehi na tem področju dejavnosti kmetov so že vidni, za prihodnje pa so že smelo načrtani novi programi. Poleg tega smo rešili tudi vprašanje infrastrukture. Celotno obmejno področje je že povezano s telefoni, saj smo od leta 1976 do 1980 uspeli priključiti šestdeset telefonov, v srednjeročnem programu pa predvidevamo pokriti s telefoni celotno kmetijsko področje. Z reševanjem gospodarskih problemov kmeta smo si prizadevali vzpo-

Odlikovanje je podelil član predsedstva SRS Tone Bole na občnem zboru Zadružne zveze SRS v Ljubljani

redno reševati vprašanja štipendiranja, zavarovanja kmetov, skratka skrbeli smo za njegovo socialno varnost.«

VIHARNIK: Kaj načrtujete še storiti za boljše življenje naših kmetov v prihodnjem obdobju?

LOGAR: Osnovna usmeritev v srednjeročnem programu je izboljšati življenje kmetu in ustvariti pogoje za čim hitrejši razvoj kmetijstva. V tem petletnem obdobju planiramo zgraditi še ca. 70 km cest, predvsem v odpiranje gozdov. Na ta način bomo znižali stroške ca 40 %. Predvidevamo pa tudi še nadalje modernizirati že zgrajene ceste. V planu smo izpostavili izboljšanje življenjskih pogojev, socialno varnost in s tem v zvezi uresničevanje čim večjega dohodka. Načrtujemo izdelavo študije o načinu in možnosti povečanja dohodka na račun neizkoriščenega delovnega časa za predelavo surovin. Med temi razmišljanji je poizkus pokazal, da je kmečki turizem izredno dobra dopolnilna dejavnost, ki kmetu lahko da dober dodatni dohodek. Planiramo, da se bo v tem obdobju usmerilo ca. šestdeset kmetij v kmečki turizem na območju na-

še občine. Posebno pozornost pa bomo posvetili razvoju samih vasi in kulturne dejavnosti na vasi, ki je pogojena z razvojem kmečkega turizma.

Vse te napore je delovna organizacija Lesna in širša družbenopolitična skupnost podprla, ker je jasno, da kmeta moramo imeti, če hočemo izvrševati naše naloge na področju gozdarstva, prav tako pa tudi na področju proizvodnje hrane.

VIHARNIK: Kakšni so bili vaši osebni občutki ob prevzemu tako velikega odlikovanja?

LOGAR: Osebno sem bil odlikovana zelo vesel ker smatram, da mi je s tem priznan ves trud in na drugi strani tudi pravilna usmeritev in družbena potreba uveljavljanja področja kmetijske dejavnosti.

Kot delavce temeljne organizacije kooperantov Ravne mislim, da je s tem odlikovanjem priznan ves trud tudi mojim sodelavcem, ki so dojeli problematiko kmetijstva in smo praktično vsi angažirani pri reševanju teh problemov.

Razgovor je vodila
Ida Robnik

ZBOR DELAVCEV V TOVARNI IVERNICH PLOŠČ OTIŠKI VRH

V petek 20. februarja smo imeli delavci tovarne ivernih plošč Otiški vrh zbor delavcev, ki smo ga združili z občnim zborom osnovne organizacije sindikata.

V prvem delu smo bili seznanjeni z rezultati poslovanja v letu 1980, ki so sorazmerno ugodni kljub težavam, s katerimi smo se srečevali pri oskrbi z re-promateriali in surovinami in z nenehno rastjo cen le-teh. Poslovno leto smo zaključili tako ugodno kot še nikoli, kar tovarna obratuje. Prvič smo se lahko pri odločanju o delitvi ostanka dohodka

na sklade pogovarjali, da del sredstev namenimo tudi za nakup stanovanj, ki so vseskozi eden največjih problemov v tovarni. Prav tako smo lahko več namenili v rezervni sklad, za razširitev materialne osnove dela, za pokritje obratnih sredstev ter sklad skupne porabe.

V drugem delu pa smo bili seznanjeni z osnovami plana za leto 1981. Žibret Franci — predsednik osnovne organizacije je prebral poročilo o delu te organizacije v letu 1980.

Največje presenečenje in seveda ve-

selja pa nam je pripravil ing. Šipek Mitja, ki je prišel med nas, da nam zaigra monodramo »Svetneči Gašper«, prirejeno po črtici Prežihovega Voranca »Pot na klop«.

Ko sem se po predstavi pogovarjala z njim, mi je povedal, da je odigral monodramo že 86-krat. Gostoval je na Boršnikovem srečanju v Mariboru, v ljubljanskih Križankah, Avstriji ter v mnogih krajih Slovenije.

Na koncu pa smo se seveda še zavrteli ob zvokih ansambla Albatros.

H. Janše

Kadrovske vesti

PRIŠLI V TOZD (JANUAR 1981)

Priimek in ime — Datum nastopa dela — Prof. pokl. po dej. izobrazbi — Prof. pokl. po del. mestu — Organizacija, iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI

Planšak Kristina, 1. 1. 1981, NK-delavka, PK-snažilka, prva zaposlitev

Šoštarič Zofija, 1. 1. 1981, PK-delavka, KV-kuharica, DSSS

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA PREVALJE

Vidakovič Radoje, 14. 1. 1981, NK-delavka, PK-delavka, prva zaposlitev

Jezernik Jurij, 1. 1. 1981, PK-delavec, KV-delavec, ŽTP Maribor

TOZD TOVARNA IVERNIH PLOŠČ

Globočnik Pavel, 1. 1. 1981, NK-delavec, KV-delavec, Tovarna meril

Skratek Janez, 8. 1. 1981, NK delavec, PK-delavec, PTT Dravograd

Ritonja Karel, 15. 1. 1981, KV-delavec, KV-delavec, Inštalater Prevalje

Otto Anton, 19. 1. 1981, KV-delavec, KV-delavec, Viator Slovenj Gradec

Smon Hilda, 19. 1. 1981, SS-delavka, SS-delavka, Petrol Ljubljana

Vrtar Slavko, 26. 1. 1981, NK-delavec, PK-delavec, TOZD TP Pameče

TOZD NOVA OPREMA

Vozič Dragomir, 8. 1. 1981, NK-delavec, NK-delavec, prva zaposlitev

Plazovnik Drago, 5. 1. 1981, NK-delavec, NK-delavec, Koloniale Dravograd

Vidmar Ernest, 6. 1. 1981, NK-delavec, NK-delavec, Gorenje Velenje

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC

Hain Darja, 1. 1. 1981, SS-gimn. maturant, SS-knjig. trgovin, prva zaposlitev

TOZD BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC

Lesnik Milena, 1. 1. 1981, SS-delavka, NS-telefonist, prva zaposlitev

Retko Ivana, 1. 1. 1981, VS-delavka, VS-delavka, Luka Koper

Prelog Milan, 1. 1. 1981, SS-delavec, SS-delavec, TOZD Nova oprema

Kutin Jože, 1. 1. 1981, NS-delavec, SS-delavec, TOZD Nova oprema

Pavlič Vesna, 1. 1. 1981, SS-delavka, SS-delavka, TOZD Nova oprema

Suler Amalija, 1. 1. 1981, SS-delavka, VS-delavka, TOZD Nova oprema

Mori Albina, 1. 1. 1981, SS-delavka, SS-delavka, TOZD Nova oprema

Zupanc Vlasta, 1. 1. 1981, SS-delavka, SS-delavka, TOZD Nova oprema

Gomboc Ludvik, 1. 1. 1981, KV-trg., SS-delavec, TOZD Nova oprema

Gril Severin, 1. 1. 1981, NS-delavec, SS-delavec, TOZD Nova oprema

Skok Marjan, 1. 1. 1981, KV-delavec, SS-delavec, TOZD Nova oprema

Juravič Damir, 1. 1. 1981, VS-delavec, SS-delavec, TOZD Nova oprema

Purič Murib, 1. 1. 1981, VS-delavec, SS-delavec, TOZD Nova oprema

Rajačić Zdravko, 1. 1. 1981, KV-delavec, SS-delavec, TOZD Nova oprema

Svetina Franc, 1. 1. 1981, NS-delavec, SS-delavec, TOZD Nova oprema

Veržun Janez, 1. 1. 1981, SS-delavec, VS-delavec, TOZD Nova oprema

ODŠLI IZ TOZD (JANUAR 1981)

Priimek in ime — Datum prenehanja dela — Prof. pokl. po dej. izobrazbi — Prof. pokl. po del. mestu — Organizacija, v katero odhaja

TOZD GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC

Seitl Viktor, 10. 1. 1981, KV-cestar, KV-cestar, invalidska upokojitev

TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI

Helbl Ivan, 7. 1. 1981, KV-delavec, KV-gozd.delavec, v JNA
Štuc Simon, 31. 12. 1980, SS-delavec, SS-ref. za drevesnico, upokojitev

TOK GOZDARSTVA SLOVENJ GRADEC

Jamnik Avgust, 15. 1. 1981, KV-delavec, KV-delavec, umrl

TOK GOZDARSTVA RADLJE OB DRAVI

Verčkovnik Mirko, 31. 12. 1980, SS-gozd. teh., SS-rev. vodja, upokojitev

TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH

Jeseničnik Danilo, 6. 1. 1981, SS-gimn. maturant, PK-zlaganje lesa, v JNA

TOZD ŽAGA VUHRED

Mrak Slavica, 31. 12. 1980, NK-delavka, PK-delavka
Dietner Milena, 31. 12. 1980, NK-delavka, PK-delavka

Mori Pavla, 31. 12. 1980, NK-delavka, PK-delavka

Novak Ivica, 31. 12. 1980, NK-delavka, PK-delavka

Viltušnik Antonija, 31. 12. 1980, NK-delavka, PK-delavka

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA PREVALJE

Juroš Ana, 7. 1. 1981, NK-delavka, PK-delavka

Ružič Ivka, 10. 1. 1981, NK-delavka, PK-delavka

Kramolc Viljem, 31. 12. 1980, PK-delavec, KV-delavec

Ferk Dušan, 12. 12. 1980, NK-delavec, PK-delavec

Savič Vidosava, 30. 12. 1980, NK-delavec, PK-delavec

Krenker Franjo, 28. 1. 1981, SS-delavec, VK-delavec, v šolo

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Rajšter Jože, 10. 1. 1981, KV-ključ., VK-stroj. vzdr., Železarna Ravne

Praprotnik Marija, 20. 1. 1981, PK-delavka, PK-pom. pri stroju. —

Mlinšek Janez, 30. 1. 1981, PK-delavec, PK-pom. pri stroju., TUS Slovenj Gradec

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE

Hernah Janko, 7. 1. 1981, NK-delavec, PK-mizar, v JNA

TOZD TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTIŠKI VRH

Ajd Darko, 6. 1. 1981, SS-delavec, PK-delavec, v JNA

Kašnik Rajko, 7. 1. 1981, KV-delavec, KV-delavec, v JNA

Štrbac, 26. 1. 1981, KV-delavec, PK-delavec, samovoljno

TOZD TRANSPORT IN SERVISI SLOVENJ GRADEC

Podstensek Milan, 8. 1. 1981, KV-delavec, KV-ključ., v JNA

Javornik Silva, 9. 1. 1981, KV-trgovka, SS-mat. knjig

Ilič Mara, 20. 1. 1981, NK-delavka, NK-čistilka, v BiH

TOZD NOVA OPREMA SLOVENJ GRADEC

Apat Slavko, 31. 12. 1980, VK-del., VK-del., privatnik

Merčnik Milka, 31. 12. 1980, PK-del., PK-del., v pokoj

Lidan Adam, 5. 1. 1981, NK-del., NK-del., v JLA

Grm Rudi, 12. 1. 1981, NK-del., NK-del., neznano

Došenovič Rade, 31. 12. 1980, NK-del., NK-del., neznano

Kutin Jože, 31. 12. 1980, NS-del., SŠ-del., TOZD Blagovni promet

Gril Severin, 31. 12. 1980, KV-del., SŠ-del., TOZD Blagovni promet

Svetina Franc, 31. 12. 1980, KV-del., KV-del., TOZD Blagovni promet

Gomboc Ludvik, 31. 12. 1980, KV-del., SŠ-del., TOZD Blagovni promet

Prelog Milan, 31. 12. 1980, SŠ-del., SŠ-del., TOZD Blagovni promet

Skok Marjan, 31. 12. 1980, SŠ-del., SŠ-del., TOZD Blagovni promet

Mori Albina, 31. 12. 1980, SŠ-del., SŠ-del., TOZD Blagovni promet

Zupanc Vlasta, 31. 12. 1980, SŠ-del., SŠ-del., TOZD Blagovni promet

Purič Malčka, 31. 12. 1980, SŠ-del., SŠ-del., TOZD Blagovni promet

Veržun Janez, 31. 12. 1980, SŠ-del., VŠ-del., TOZD Blagovni promet

Juravič Damir, 31. 12. 1980, VSS-del., TOZD Blagovni promet

Rajačić Zdravko, 31. 12. 1980, VK-del., SŠ-del., TOZD Blagovni promet

Purič Munib, 31. 12. 1980, VSS-del., TOZD Blagovni promet

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA

Piko Igor, 5. 1. 1981, SS-gozd. tehnik., SS-pripravnik, JNA

Šoštarič Zofija, 31. 12. 1980, NS-delavka, NS-delavka, TOZD GO Radlje

(Nadalevanje na 17. strani)

**SESTAVLJALCU ČLANKA
UREJANJE SVOBODNE MENJAVE
DELA V LESNI**

V drugi številki Viharnika je na strani 6 med drugim zapisan tudi tale stavek: Prispevek k poslovnemu uspehu temeljnih organizacij pa bomo ugotavljali na podlagi povečanega učinka dela pri izvrševanju plana temeljnih organizacij in na podlagi posrednega in neposrednega vpliva posameznih opravil na povečanje dohodka temeljnih organizacij, pri čemer bomo povečani učinek dela ugotavljali iz razmerja uporabljenih enot enostavnega dela v preteklem in tekočem letu za enak obseg opravil, dohodek na podlagi posrednega in neposrednega vpliva na izvrševanje plana temeljnih organizacij pa na podlagi samega izvrševanja opravil, primerjanih doseganjem planov posameznih uporabnikov.

Naklada Viharnika je prek 5000 izvodov in se sprašujem, koliko je bilo takih bralcev, ki so to razumeli.

V tem članku tudi piše: nestrokovno opravljeno delo lahko pomeni znižanje dohodka, jaz pa bi to napisal za ta članek: nerazumljivo opravljeno delo mora pomeniti znižanje dohodka.

V prihodnje naj bodo članki pravnih namenov tudi navadnim ljudem.

Kotnik Ludvik

ODGOVOR PISCU:

Res je, da je sestavek »UREJANJE SVOBODNE MENJAVE DELA V LESNI« nekoličko težko razumljiv, vendar je treba vedeti, da gre v tem primeru za dokaj zahtevno snov že po sami vsebini, kar je značilno za vsa urejanja dohodkovnih razmerij nasploh. V spornem odstavku, ki obravnava del takih razmerij, so naštetja merila, po katerih naj bi delovna skupnost za opravljanje del skupnega pomena dobivala svoj dohodek, tako kot so opredeljena v osnutku sporazuma, ki je bil v razpravi v TOZD in TOK Lesne. Zaradi istovetnosti jih v sestavku ni bilo mogoče drugače opredeliti. Poleg tega so bili ob tem uporabljeni strokovni izrazi, ki so že dalj časa ustaljeni in večini znani (npr. enota enostavnega dela in podobno).

V vsakem primeru gre za strokovni članek, ki ga ni moč enačiti npr. s športnim poročilom, ki ga preletimo in takoj razumemo. Obravnavana snov

namreč terja, da se vanjo poglobimo in morebiti najdemo tudi kakšne boljše rešitve. Bojazen kritika spornega članka, da bralci Viharnika vsebine članka ne bi razumeli, je odveč, kajti prav na sporazum o svobodni menjavi dela, ki ga je sestavljala isti avtor in brali isti ljudje, je prišlo največ vsebinsko kvalitetnih pripomb, iz sredine, od kjer piše tovariš Kotnik, pa ni bilo nobene.

Ivan Penec

**POJASNILO K ČLANKU »NEKAJ
SE V TOZD GOSTINSTVO
IN TURIZEM VENDARLE PREMIKA«**

V glasilu »Viharnik« št. 1. (januar 1981) ste objavili članek z naslovom »Nekaj se v TOZD Gostinstvo in turizem vendarle premika«, v katerem ste citirali obrazložitev za javno razpravo v TOVARNI MERIL, ki jo je po dogovoru na strokovnem kolegiju Tovarne meril pripravil direktor Peter Petrovič. K temu članku je pa potrebnih še nekaj pojasnil:

— članek je bil objavljen brez predhodne konzultacije in vednosti kateregakoli iz Tovarne meril;

— citirana obrazložitev za razpravo v Tovarni meril je v naslovu natančno opredelila komu in za kaj je namenjena in ker gre za interno informacijo ni dopustna njena širša in javna uporaba;

— citirana informacija je služila za razpravo v mesecu novembru 1980 in je njena objava v januarju 1981 brezsmiselna. To potrjujejo tudi dejstva in dogodki, ki so se na tem problematiki TOZD Gostinstvo in turizem odvijali po novembru 1980. Mišljen je pomemben sestanek 11. decembra 1980, pa aktivnosti, ki so privedle do sestanka v Ribnici na Pohorju 2. 2. 1981 (glej Večer z dne 3. 2. 1981). O vseh teh, za kolektiv LESNE pomembnih dogodkih, pa v januarški številki Viharnika ni ničesar napisanega;

— zahvala ob koncu članka ni bila potrebna, saj se delavci Tovarne meril vedno zavedamo, da so vlaganja v katerokoli investicijo družbena in da so sredstva le ena. Zato nam v vseh kritičnih primerih ni in ne more biti vseeno, kakšne bodo rešitve.

Prosim, da zgoraj napisani tekst objavite v naslednji številki glasila Viharnik.

Peter Petrovič

Odgovor sotrudnici Martini Podričnik

Ze več desetletij čutim kot učitelj svojo dolžnost da opozorim na napake v tisku, če so take narave, da lahko bralce zavedejo k enaki rabi. Doslej sem v svojih prizadevanjih večinoma dočakal molčeče priznanje ob odpravljeni napaki, pogosto pa prezir opozorila in ponavljanje napake. Edino glasilo Komunist je v naslednji številki objavilo v celoti moj prispevek, se opravičilo in tudi omenilo izvor napake. To je tako zaleglo, da je tudi ostali tisk odpravil isto nepravilnost, namreč, katere dežele so na Bližnjem in katere na Srednjem vzhodu. Z vašim pismom sem pa prvič doživel namesto zahvale neosnovane očitke, na katere nima pomena odgovarjati, ker lahko vsak bralec primerja moj prispevek z vašim odgovorom, pač pa moram odgovoriti na napake in napačna mnenja, ki ste jih tokrat zagrešili.

1. Če na domu vaših sorodnikov pravijo Rožna dolina, še ni rečeno, da jo tako imenujejo vsi ljudje, ki tam živijo, ker Rož je prevelika dežela, da bi jo vso spoznali. Če bi pogledali na zemljevide slovenskega ozemlja, bi povsod našli ime pokrajine Rož in v njej več krajev s pridevkom »v Rožu«, tako Bistrica v Rožu, Št. Jakob v Rožu itd., v slovenskem pravopisu zasledimo na str. 758 besede Rož, rožanski, Rožanec, Rožanka, Rožanci in njihovo narečje je rožanščina.

Dom vašega strica verjetno ni naročnik Slovenskega vestnika niti Našega tednika ali pa jih niste utegnili prebrati, ker bi sicer opazili kar precej novic iz Roža, nikjer in nikdar pa ne bi zasledili neko Rožno dolino na slovenskem Koroškem. Krajevne novice pa prinaša Naš tednik celo pod značilno rubriko Rož—Podjuna—Zilja, kar je povsod, kjer žive Slovenci, tudi znana pesem.

Upam, da sem vas vsaj s temi dokazi dokončno prepričal, da je samo Rož pravilno ime te pokrajine in nobeno drugo.

2. Pri očitku, da uporabljam izraz »slično«, ko vendar ni slovenski, se pa moram oglasiti.

Besedo »slična, čna« najdemo v vseh slovenskih slovarjih in v pravopisih brez ničle, kar pomeni, da je beseda za knjižno rabo dovoljena, pa tudi brez zvezdice, kar kaže, da tudi ni izposojenka. Ker je izvedenka iz korena »lik«, ki nastopa v praslovanščini in še dandanes s številno družino izvedenk v vseh slovenskih jezikih, si zasluži za večtisočletno rabo primerno spoštovanje. Kako bi brez nje in njenih sestric izhajali vsak dan, ko so vendar nenadomestljive še

(Nadaljevanje na 18. strani)

(Nadaljevanje s 16. strani)

GIBANJE DELAVCEV V MESECU JANUARJU 1981

TOZD	M	Ž	Skupaj
Gozdarstvo Slovenj Gradec	42	3	45
Gozdarstvo Mislinja	55	4	59
Gozdarstvo Črna	141	11	152
Gozdarstvo Radlje	134	17	151
TOK gozd. Slovenj Gradec	34	2	36
TOK gozd. Radlje	34	5	39
TOK gozd. Ravne	29	6	35
TOK gozd. Dravograd	15	2	17
Žaga Mislinja	46	6	52
Žaga Otiški vrh	53	10	63
Žaga Mušenik	40	7	47
Žaga Vuhred	71	5	76
Tovarna pohištva Prevalje	73	124	197

Tovarna pohištva Pameče	168	185	353
Tovarna stavbnega poh. Radlje	74	36	110
Tovarna oken Podvelka	99	102	201
Tovarna ivernih plošč			
Otiški vrh	203	26	229
Gradnje Slovenj Gradec	57	7	64
Transport in servisi			
Slovenj Gradec	135	12	147
Centralno lesno skladišče			
Otiški vrh	38	5	43
Nova oprema Slov. Gradec	159	134	293
Delovna skupnost za oprav. del skupnega pomena Sl. Gr.	71	146	217
Gostinstvo in turizem Sl. Gr.	16	17 + 3	33 + 3
Blagovni promet	72	59	131
SKUPAJ	1859	931	2790
		Darinka Urbanc	

Ob njenem prazniku

Sedela je za mizo in utrujeno sklenila roke v naročje. Bila je sama, čisto sama v veliki hiši. Pri živini je postorila, v hiši je počistila in skuhala večerjo. Zdaj je samo še čakala. Bil je sobotni večer in že od nekdaj je nosila v sebi vero, da ob sobotah zvečer ne sme več kaj delati. To je bil večer pred praznikom — nedeljo. To vero ji je vcepila še njena mati in zakoreninila se je vanjo. Vse druge večere je pozno v noč predla, pletla in šivala ter čistila, le ob sobotah se ni dotaknila ničesar.

Tako tudi nocoj ne. Že prej se je skopala in kopalnica je lepo segreta čakala še na druge, ona pa je z razčesanimi lasmi v sveži spalnici srjaci in v halji čakala moža in sina, ki sta se mudila na sestanku in na snaho, ki je imela vaje v šoli z mladino za bližnji dan žena. Misli so ji ušle daleč nazaj, dobrih petindvajset let. Kar zgrozila se je ob misli — petindvajset let je že tukaj. Le kdaj so minila ta leta, ne niti zavedla se ni, da so okrog skoraj že tri desetletja, odkar je privezana na ta dom, na zemljo, na moža, na otroke.

Vse skupaj se je pravzaprav začelo s tisto nedolžno zaljubljenostjo. Bila je hči revnih staršev, ki jim je po vojni agrarna dala kos zemlje v trajno last. Še kot dekle je sanjerala, da bo postala učiteljica. Neznansko rada je namreč imela učiteljico, ki jo je učila in ko je končala, ne niti končala še ni šole, še tri mesece je manjkalo, je prišla vojna. Učiteljico so izselili, ker ni hotela poučevati v nemščini, pouka pa je bilo konec. Noben nemški učitelj ni dolgo ostal v zakotni hribovski vasi, vsak jo je popihal, takoj ko je slišal za prve »bandite«.

Po vojni se je njihova dobra učiteljica vrnila, vendar je ona šoli že odrasla. Zrasla je v dekle, vendar misli

na šolo še ni opustila. Tako zelo si je želela postati učiteljica. »Saj boš učiteljica« — svojim otrokom. »Učila jih boš hoditi, govoriti, potem pa pisati in brati«, ji je hladno rekla njena mati, ko je izrazila željo, da bi šla v šole. Takrat po vojni je imela za to velike možnosti. Tako zelo je manjkalo izobraženega kadra, toda trmastim staršem je morala kloniti. Potem je prišel on — leta sedemdeset, ko je bila kriza za vse, je bil on lastnik velike kmetije — »na konju«. Vsega je bilo pri hiši, o čemer pri njihovi bajti niti sanjati niso mogli. Vendar ga ni vzela zaradi bogatije, ne, enostavno se je tako zaljubila vanj, da ni videla nič razen njega samega. Tako odločen in pameten se ji je zdel in zdelo se ji je, da mu ni bila mar njena revščina. Šele kasneje, ko je že imela kup otrok, se je zavedla, da je ni jemal iz ljubezni, pač pa je jemal le njene pridne roke. Bila je zaslepljena od ljubezni in dolgo ni stopila na trdna tla. Prihajali so otroci, šest za povrstjo. Šele ko je šel prvi v šolo se je zavedla, da je njena usoda zapečatenata. Tako kot se je zjokala takrat, se ni poprej še nikoli. Spremila je prvorojenca v šolo in ko je zagledala mlado učiteljico je zaihtela, zaihtela je nad svojim zavoženim življenjem. Zdelo se ji je, da bi morala ona stati tam za katedrom in voditi male glavičke po poteh učenosti. Toda vse je bilo zaman, njej to ni bilo dano. Še bolj se je zagrizla v delo in molčala, molčala. Mož ji je dal kaj kmalu vedeti, da mu je kot vprežna žival in nič drugega. Po dnevi sta oba garala kot živina, po večerih pa je zahajal na sestanke in seje in jo puščal samo. Bil je prvi, ki je stopil v zadrugo in je postal tudi njen predsednik. In ta zadruga mu je vzela nič koliko dragocenega časa. Kako si je včasih že-

lela, da bi se ji nežno približal, tako želela si je njegove ljubezni, on pa je ostal mrk in hladen. Nič več ni bilo v njem tistega, kot v fantovskih letih, ves je živel le za funkcije, za zadrugo, za živino, za dom, le zanjo nikoli. Večkrat se je zalotila ob misli, da se hodi hladit kam drugam, vendar je s časom le spoznala, da to ni bilo res. Bil je pač človek, ki je hotel v kratkem času ustvariti veliko, zato mu za družino, za tiste najintimnejše stvari v družini pač ni ostalo časa.

In ona se je navadila na to. Kolikokrat ji je dal vedeti, da je prišla prazna k hiši. Da, vsakič, kadar je hotela kaj po svoji pameti, zato se je zaprla va-

(Nadaljevanje na 19. strani)

Goza me vabi

Želim v planine, tam je lepo in strma je cesta na Kremžarico. Tu svet je moj, ki ljubim ga, ki vzbuja polno nežnih mi želja.

Zelen gozd brsti povsod, saj tu je sreča vseh krasot, tu nežne ptice zažive, tja vedno žene me srce.

V srcu mojem je pomlad, ljubezen lepa moj zaklad. Najlepši je zeleni svet, ki ljubim ga kot nežen svet.

Srečna vračam se v dolino, saj ljubim gore in strmino. Tam v gozdu vse šumi in vedno vabi nas ljudi.

V. T.

(Nadaljevanje s 17. strani)

različno, prilično, odlično, lično, likati, likalnik, likar, ličar, slikar, oblika, oblikoslovje, slika, sličica, odlika, odlikovanje in celo ličinka ter iz vsake teh besed še prenekatera izvedenka.

Da je naša sotrudnica izrekla tako hudo obsodbo nad besedo »slično« in nad menoj, je verjetno krivo njeno napačno razumevanje puščice za besedo slično v Slovenskem pravopisu iz leta 1962 na strani 798. Puščica namreč samo označuje, da beseda ni najbolj domača in najboljša in da jo je v večini primerov mogoče nadomestiti s pripisanimi ali tem podobnimi izrazi. (Navodila na str. 8 Slov. pravopisa)

Ker je v tem slučaju za puščico omenjen izraz podoben, -bna-, o, si moramo ogledati, kdaj je umestno uporabiti podobno in kdaj slično. Najlepši dokaz, da nista soznačnici, najdemo v dvojezičnih slovarjih. V slovensko-nemškem slovarju je soznačnica za podoben — ähnlich, za sličen — analog, conform,

congruent. Izraz podoben izhaja iz korena doba, kar je časovna mera, izraz ähnlich iz korena der Ahn, kar pomeni prednik, ki je živel v neki dobi pred nami. Oba izraza kažeta časovno navezanost in res tankočutno izražanje uporablja pri ljudeh, pa tudi pri živalih in rastlinah pri primerjavah izraz podoben, ker samo živa bitja so si v neki življenjski dobi več ali manj podobna. Izrazi slični, analogen, konform, kongruenten pa izražajo enakost, isto obliko in skladnost brez časovne omejitve, kar pa velja samo za neživa bitja in za pojme.

Tankočutno izražanje pravi, da so si predniki in potomci zelo podobni, novi modeli pa slični, podobe graščakov staromodne, abstraktno slikarstvo pa nerazumljivo. Fran Erjavec je napisal poučno knjigo Domače in tuje živali v podobah, Cankar pa Podobe iz sanj, dandanes pa gledamo filmske, skioptične, rentgenske in druge slike, prastaro narodno reklo »Ni podobe, da bi nehal mraz!« pomeni »Tačas še nič ne kaže, da bi nehal mraz!«

Naši predniki so se v vseh zadevah tako točno izražali, da ni bilo dvoumnosti in nesporazumov. Dandanes pa povsod, ne samo pri Slovencih, nastopa vse bolj siromašenje jezika in s tem vse več nesporazumov in sporov. Kdo se še dandanes vznemiri ob novici, da se je Mojca oženila. Nekoč jo je vsa vas takoj in za vedno izgnala ali celo linčala. Kdo dandanes še ločuje izraze napraviti-narediti-storiti; gasiti in gasniti; rabiti in potrebovati; nezgoda in nesreča. Nekoč so za vsako njivo, za vsak kotiček zemljišča, za vsak gozd po legi ali po načinu izkoriščanja imeli posebno ime ali vsaj obči izraz. Kdo še dandanes pozna za razne vrste gozda izraze: zavod, drmašča, padež, ban, ščeden, drezga, divnjek itd.

Ne siromašimo še bolj jezika, temveč čuvajmo našo najstarejšo in najbolj dragoceno kulturno dobrino!

Albin Žižek

*Vsem
delavkam,
kmečkim ženam
in
upokojenkam
Lešne
čestita
ob prazniku
dneva žena*

Uredniški odbor

se. Ostala je sama s svojimi željami, hrepenenji in neizpolnjenimi načrti. In tako so poznali tudi otroci. Ona jim ni bila nikoli nič, le oče jim je bil vse. Obračali so se nanj, njo pa so puščali ob strani, kot da je pri hiši robot, ki samo dela in uboga na vsak migljaj. In nihče, prav nihče od njenih šestih otrok ni vedel, da je bila mati nekoč deklet, deklet rdečih lic, ki je je bil en sam smeh in dobra volja, le da jo je življenje vklenilo v svoj brezizrazni oklep. In včasih, ko je tako vse skupaj razmišljala, se ji je zdelo, da bi pravzaprav morala biti srečna. Imela je lep dom, pridne otroke, gospodarnega moža, lepo obdelane njive, ki jih je marsikdo zavidal. Pa vendar si je včasih želela, da bi živela v skromni bajti, kriti s slamo in imela moža, ki bi jo še kdaj pa kdaj vprašal kako ji je, se z njo iskreno pogovoril in kjer bi otroci prihajali k nji in jo prosili naj jim odreže kos kruha. Tako pa je imela vse in nič. Pa vendar — kaj pa njena smola. Ko ji je pred meseci sin, bodoči gospodar pripeljal predstaviti bodočo ženo, je molče obstala, zrla v preplašeno drobceno deklet, potem pa stekla v svojo sobo in se vrgla na posteljo. Ihtela je in ihtela, ko so se odprla vrata in pred njo je stala njena bodoča snaha. Dolgo sta si molče zrla v oči, ko je ta slednjič spregovorila. »Mati, če vam ni zame, ne bom silila v vašo hišo, vendar ne vidim vzroka, zakaj me ne bi marali?« Osupnila je, da je ne mara. Ne, to ni bil vzrok, da je zbežala. Objela jo je okrog ramen in tiho rekla. »Vem, da se bova razumeli, le tega ne morem preboleti, da je za mano že toliko življenja, da sem se postarala, da sem pravzaprav zavozila.« Tako sta stali objeti in ona je pripovedovala svojo zgodbo in deklet jo je molče poslušalo.

Zbližali sta se in končno je z njo prišel v hišo žarek, ki je obsijal njeno življenje. Hodila je učiti v šolo in ona jo je vsak dan komaj čakala, da se je

vrnila. Klepetali sta in zdela se je kot prerrojena. Končno je našla človeka, ki jo je razumel. In ko ji je danes snaha povedala, da pričakuje otroka, se je kar pomladila. Stekla je v izbo in odprla skrinjo. Preložila je sleherni kos garderobe, ki jo je hranila še od svojih otrok in te ni bilo malo. Za svoje otroke je mož dal vse, četudi zadnji dinar. Vse bo ponosil ta mali, je modrovala, ko je prelagala srajčke, pa jopice in kape. Nekaj je bilo še čisto novih, napletla jih je v nočeh, ko je sama čakala moža.

Zdaj ga nič več ne čaka tako željno. Že davno je otopela, čaka pa snaho. Tako rada ni imela niti svojih hčera. In zdaj je prišla: »Kaj še moških ni?« je zaklicala že v veži. »Oh, se boš morala že navaditi, da ga nikoli ne bo kmalu,« ji je smeje odgovorila ona. »Oh, mu bom že posvetila,« se je razjezila mlada in obe sta se nasmejale. »Kako pa v šoli, ali bo šlo?«, jo je zanimalo. »O, bo, bo pa ti boš morala z mano na proslavo, naj bodo še dedci enkrat doma,« je pribila ona in željno srebala mleko. »Saj imaš prav,« se je nasmehnila in jo z ljubečim pogledom spremljala, ko je zapuščala kuhinjo. Vedela je, da bo še dolgo stala ob oknu in zrla v noč, kdaj se vrneta mož in ata. Zrla bo, kot je zrla ona, dolgih petindvajset let, večer za večerom, kajti sin je stopil po očetovih stopinjah, ki je živel le za »grunt«, za napredek, za funkcije.

»Na, ogrni se,« jo je nagovorila in ji podala plašč, ko jo je našla slečeno na oknu. »Zdaj se ne smeš prehladiti, da bo mali zdrav,« ji je rekla in jo ljubeče pobožala. Hvaležno jo je pogledala in v očeh so se ji nabrale solze. »Sama je, pa vendar ne tako sama, kot sem bila nekoč jaz,« je pomislila, ko je zapuščala sobo. In še dolgo v noč je mislila nanjo, na vnuka, ki ga bo

kmalu vzela v naročje in na življenje, ki se ji je na svojo starost obetalo v lepši luči.

Anica Kumer

Družinska teta

Ko jo gledam, se mi zdi tako dobra in tako lepa — lepa ne samo na zunanaj, lepo je predvsem njeno srce. Pripoveduje mi, kako je vso mladost garala na kmetiji, opiše mi obe strahotni vojni. Prva ji je pripeljala na državno mejo, kjer je živela vojaka s severoslovanske zemlje. Imela ga je rada, toda on je bil vojak, kot jih je bilo tiste dni toliko.

Ko je pri sedemnajstih rodila sina, se nihče iz njene okolice ni čudil, kajti med vojno je bilo toliko stvari čudnih in nenavadnih, da ob vsej čudnosti in nenavadnosti niso bile več niti čudne niti nenavadne. Bila je srečna in tudi z njegovega obraza je bilo brati srečo, toda v srcu je ni bilo mogoče najti. Ko pa je bilo vojne konec, ji je podal roko in rekel: »Srečno, Katra!« Šel je v rodno Rusijo, od koder se ni več vrnil, le s poti ji je poslal še dve pismi v tolažbo, kot je pisal.

Med obema vojnama je sin zrasel in ko je pridivjala druga, je polnoletni Štef odšel k partizanom. Po dveh letih se je vrnil domov k materi in očimu brez desne roke. Nekje na avstrijskem mu jo je odtrgala granata.

Vse trpljenje iz teh let ji je postranska stvar. Omeni ga mimogrede. Kako neskončno dobra je ta naša »družin-

(Nadaljevanje na 20. strani)

Prijazni ljudje z Ojstrice

V mrzlem zimskem jutru sem se iz doline napotil kar peš v hrib proti Ojstrici.

Izbral sem si bližnjico, ki precej strmo vodi po starem kolovozu mimo Hribernika, Zaljšnika in drugih, potem pa prečka cesto, ki se vijugasto vzpenja iz doline pod Košenjakom.

Čim više sem se vzpenjal, tem bolj se je mrazu pridružil še veter, ki je silovito vrtinčil suh sneg. Včasih je butnil veter s tako silo, da sem se moral skloniti v zavetje.

Ker so bile gazi povsem zametene in sem to pot obiral šele prvič, je bilo potrebno tu pa tam povprašati, kod naj hodim. Toda kjerkoli sem povprašal, sem naletel na prijazne in gostoljubne ljudi. Ako bi odklonil tisti obvezni »stamerl« žgane pijače ali domač kruh, bi se jim celo zameril. Ponekod so mi celo svetovali naj počakam pri njih dokler, da burja ne preneha.

(Nadaljevanje z 19. strani)

«Nadaljevanje z 19. strani»
ska teta«, kot ji pravimo, čeprav z njo nismo v sorodu! Pa jo imamo vendar vsi tako radi in tudi ona ima rada nas, o tem ne dvomim, kajti ona ima rada vse ljudi.

Po dvanajstih letih zakona ji je umrl mož, šef edine trgovine v kraju in Štefov oči Miha. Po vojni pa je odšel tudi Štef v šolo, ki jo je opustil pred vojno. Katra pa je ostala doma ter garala v bližnji gostilni kot kuharica, natararica, sobarica, dekla v hlevu pri svinjah in opravljala je še tisoč »ženskih« poslov. Majčkene vsote denarja pa je pošiljala Štefu, da bi lahko dokončal šolo in živel nekoč bolje, kot živi ona, četudi brez desne roke.

Njene tople besede v neizmerni ljubezni do nezakonskega sina — edinca lete kot lahen vetrič skozi bele, tanke, uvele ustnice, ki tako lepo oblikujejo vsak glas posebej. Njen mehak govor omili in olepša še tako odurne in grde dogodke, o katerih govori.

Dogodki so tako črni, da ko o njih govori, zapre drobcene rjave oči, da bi jih ne videla znova. In ko pove nekaj takih stavkov, mora vstati in z drobcenimi koraki, ki jih je vajena še iz svojih mladih let, stopi k oknu, odgrne rožasto zaveso iz preprostega, a čednega blaga in svoje vitko telo skloni skozi okno ter zajame polna pljuča svežega zraka.

Ko se vrne na svoj sedež, mi pripoveduje še o svojih snahi, svojih že odraslih vnukinjah, nehote pa se v pripoved vrine skrb, kaj bo s sinom, ki dela na slovenskem konzulatu v glavnem mestu Nemčije.

Ko jo še naprej poslušam, to našo »družinsko teto«, si tako neizmerno želim, da bi imela vsaj nekaj njenih dobrih lastnosti, skrivaj pa si želim še več — želim si njeno dobro srce, ki ga ima dandanes tako malo ljudi!

Martina Podričnik

A sem trmasto rinil dalje in končno prišel iz gozda na plano, kjer sem tebebnil v zameten jarek, iz katerega sem se ob hudem vetru komaj izkopal. Le streljaj pred seboj sem na vzpetini zagledal naselje Ojstrice, ki obsega cerkev z župniščem, novo šolo ter Morijevo kmetijo z gospodarskim poslopjem.

Zanimivost zase pa je to: skoraj povsod sta mežnarija in stara šola čim bližje cerkvi, tu na Ojstrici pa je ravno obratno. Mežnarija in stara šola sta tu kakih tristo metrov proti jugozahodu za hribom.

To pa je prišlo zelo prav za šolo, ki je ob velikem požaru sredi meseca maja leta 1958 povsem uničil cerkev z župniščem ter Morijevo hišo in gospodarsko poslopje, ker je bilo vse blizu skupaj, le šola je ostala, ker je bila daleč proč.

Kot sem že omenil, je niže cerkve kmetija Mori, ki nosi priimek štirih ali petih rodov in vseskozi je bila tod gostilna in je še danes.

Še sedaj tu strežeta gostom priletna Jakob in Tilka, ki sta že zakorakala v osmo desetletje, pa Tilki se to še ne pozna, vsaj deset let še skrrije, tako urno se suče po kuhinji in prijazno streže gostom, ki jih tudi v zimskem času ne manjka.

Nekaj malega tudi kmetujeta, toliko da imata malo domače hrane, predvsem kislega mleka, ki ga gosti precej cenijo. Kljub temu, da sta vzgojila sedem otrok, sta ostala sama, vsi so se porazgubili po službah, eden pa je v najlepših letih umrl. Za naslednika te precej velike kmetije se izobražuje na kmetijski šoli vnuk Ivan, ki bo nadaljeval starodavno tradicijo na Morijevo kmetiji. Saj bi bilo škoda, če bi na tako lepem kraju prešla starodavna tradicija nekega roda v tujo last.

Ob prijetnem kramljanju v topli kuhinji je pogovor nanesel na požar. »Ja,« pravi Tilka, »tisto pomlad, leta

1958, je bilo zelo sušno obdobje in iskra je najbrž ušla iz slabo ometanega dimnika, v hipu se je vnelo vse, ker je bilo pač vse leseno, komaj smo še rešili denar, kar ga je bilo, drugo je zgorelo vse, čisto vse, le živina, ki je bila na paši, je ostala.

Zaradi silovitega vetra, ki je na tem hribu vsakdanji gost, sta se v hipu vžgala tudi cerkev in župnišče. Kljub temu, da je hitro priteklo nekaj najbližjih, smo uspeli rešiti le nekaj dragocenosti iz cerkve in tudi najemniki, ki so stanovali v župnišču, so bili čisto ob vse. Pa tudi stare listine iz ojstriške kronike, ki so bile shranjene tam, niso mogli več otiati.

Za tri mesece so se Morijevo preselili k sosedu Lebartu, da so si iz neke stare brunarice naredili zasilno bivališče nad sedanjo hišo, v katero so se vselili leta 1960. Stara hiša pa je stala tesno ob pokopališčnem zidu.

Še sedaj se spominja gospodinja Tilka: »Najbolj hudo mi je za slike, knjige in druge spominske vrednosti, ki jih ni bilo malo, vendar se potolaži z mislijo, da se je le mož Jakob živ vrnil iz ognja, ki ga je že zajemal in kaj bi šele bilo, če bi požar izbruhnil ponoči.«

In še se spominja: »Bila je nedelja in že malo prej so imeli godci glasbene vaje in tako je eden, ki je bil zelo daleč od nas doma, pustil pri nas bas in komaj so se fantje umaknili za hrib, je že gorelo in zgorel je tudi bas, ki ga je fant le malo prej kupil.«

Kakor pravijo, čas celi rane in zacelil jih je tudi na Ojstrici. Vsi ojstriški krajanji so pristopili z delom in sredstvi na pomoč Morijevim, kakor tudi pri gradnji cerkve in župnišča, tako da te kulturne vrednote sedaj še lepše izgledajo, kot so pred požarom.

Velika vrednost teh ojstriških ljudi je, da si mnogo medsebojno pomagajo, pa naj si bo pri gradnji hiše, štale ali spravilu silaže; pri vsakem delu pomagajo drug drugemu. Ob tako močni povezanosti se vidi tudi njihov napredek, prav veliko so že preuredili hlevov, zgradili gnojnih jam in silosov. Pa tudi podoba bivališč se počasi,

(Nadaljevanje na 20. strani)

Morijevo domačija na Ojstrici

Kako izkoristiti manjvredni les in vejevje

V tem sestavku bi želel v nekaj preprostih besedah opisati boljši izkoristek manjvrednega lesa in vejevja.

Med strokovnimi nasveti v tistih, kakor tudi na radiu, vse pogosteje zasledimo sestavke o energetske krizi. Ne samo pogonskih ampak tudi kurilnih derivatov primanjkuje pri nas kakor tudi v svetu. Nasveti teh vrst nas opozarjajo tudi na boljšo izrabo gozdnih odpadkov. Prav tu pa nastaja vse večji razkorak med dejanskim in teoretičnim stanjem, oziroma med teorijo in prakso.

Prva leta, ko še ni bilo modernih naprav za ogrevanje in kuhanje, kakor tudi ne energije za te namene kot so električna, kurilna olja, plin in še drugi, sta obstajala glavna vira za kurjavo premog in drva. Tudi v gozdu se je delalo vse ročno in bolj načrtno, tako da se je izkoristek slabšega lesa čim bolj izrabil v korist kurjave. Tudi uporaba vseh vrst lesne stelje med kmeti je k temu močno pripomogla, saj smo pokurili smrekove veje vse od dveh centimetrov navzgor.

Želim opisati postopek pridobivanja surovine za kurjavo le iz svojega gozda in menim, da je še marsikdo ravnal tako, ki je imel podoben gozd. Večino sem imel gozd, poraščen z manjvrednimi sortimentami, kot so: leska, breza, jelša in drugi manj kvalitetni listavci, le tu pa tam je rasla vmes kakšna smreka. Ker tačas ni bilo primernih poti v dolino, sem sekal le toliko, kolikor smo potrošili doma. Sekal sem na golo z namenom, da iztrebim slabe in dam pogoje bolj kvalitetnim sestojem. In kmalu so se na teh tleh pojavili smrekovi sestoji. Tako sem vsako zimo, kadar ni bilo preveč snega, posekal vso to malovredno surovino za drva in to le toliko, kolikor sem rabil za kurjavo.

(Nadaljevanje z 21. strani)

a vztrajno spreminja, tudi cesta je že k slehernemu bivališču.

Jeziyo se le nad administrativnimi ukrepi gozdarstva, ki zavirajo novogradnje ali popravilo starih zgradb, saj je treba les že dolgo prej pripravljati in tu se zatakne pri odkazovanju ali pri dovoljenju za razrez. Menijo, da se vsak zaveda, če bo več posekal kakor potrebuje, bi škodil samemu sebi.

Kljub temu, da morajo na teh strminah trdo delati, se tudi radi pošalijo in zapoje kakšno pesem, pa tudi pisana beseda jim veliko pomeni, le kaj ko naša pošta ne more stakniti človeka, da bi jim nosil časnike na dom. Prednost imajo zmeraj tisti bližje pošte, so še potarnali.

So pa tudi ljudje prijazni in odprti za pogovor. Vse to se pozna na njihovih otrocih, ki ti hitro privoščijo prijazen pozdrav in ustrezen odgovor.

Preden končam to potopisno kramljanje, jim želim veliko uspehov pri njihovem nadaljnjem delu.

Mori Ludvik

V desetih ali dvanajstih letih sem iztrebil okoli tri hektare gozda. Na teh površinah so gozdni delavci nadaljevali z vzgojo in čiščenjem.

Brž, ko so začele nastajati specializirane gozdno gojitvene skupine, se je ta počasen postopek porušil v škodo odpadkov kurjave, pa čeprav je dostopnost do teh surovin mnogokrat ugodnejša kot kdajkoli prej.

Tudi gozdnogojitveni načrti imajo iste namene in naloge, kot sem jih jaz izvajal, toda v velikih obsegih in visokih delovnih normah tega ni mogoče izvajati — izdelajo le les za iverico, za kaj več pa jim ne ostane časa in je

res nemogoče, da bi še trebili drva. To delo ostane nam kmetom, kolikor pač utegnemo ob kmečkem delu in zmerni zimi, vse drugo pa propade, vmes so tudi grčasta drva do večjih debelin. Na ta način je propadlo že precej kurjave v kmečkih gozdovih, še več pa v družbenih. Veliko propade tudi smrekovih vej in drugih odpadkov.

Zamislimo se malo nad tem dejstvom in skušajmo s skupnimi močmi vsaj delno zaježiti takšno ravnanje s surovinami, da ne bomo to še kdaj obžalovali, ko bo že prepozno.

Mori Ludvik

Utrinek s srečanja z upokoјenci v TIP Otiški vrh

Srečanje upokoјencev v tovarni ivernih plošč Otiški vrh

Ob koncu leta je osnovna organizacija sindikata povabila vse upokoјence tovarne ivernih plošč Otiški vrh na tovariško srečanje. Žal se ga niso mogli udeležiti vsi, pa vendar je bil to prijeten klepet ob obujanju spominov na preživete dni v tovarni.

Na obrazih vseh je bilo videti, da so bili veseli povabila, v razgovoru pa je bilo čutiti, da se še vedno zanimajo za dogajanja v tovarni. Kljub temu, da uživajo zaslužen pokoj, pa so mi v razgovoru zaupali, da ne počivajo. Moram napisati, da se vsak izmed njih ukvarja z določenim delom, ki mu krajša čas. Tončka pazi otroke, Tone prede volno, Ivan hodi na jago, Robi pazi vnuke, vsak ima še naprej svoje delo in obveznosti.

Veseli smo bili njihovega obiska in želimo, da bi se večkrat srečali ter poklepetali.

H. Janše

ANI VALENTI OB ODHODU V POKOJ

Ana Valenti

»Čuj, Majda, kako naj to naredim? Ne gre mi skupaj, pa si lomim glavo, kakor si hočem.«

»Čakaj, da vidim ... ne, ne morem ti pomagati.«

»Grem vprašat An ...« Glas mi obmolknje sredi besede, le napol vstanem in sedem nazaj na stol. Ančke vendar ni več v pisarni!

Tako samo po sebi umevno se nam je zdelo, da moramo njo prositi za nasvet, kadar si same ne znamo pomagati iz zagate; ona s svojo izkušnostjo pač ni poznala nerešljivih problemov in tudi rada nam je pomagala. Dolgo je že delala v naši tovarni, tako dolgo, da si je prislužila pokoj. Upokojila se je maja lanskega leta.

Ančka — Ana Valenti se je rodila 27. 7. 1927 v Mežici. Po osnovni šoli je obiskovala še meščansko šolo. Doma na Prevaljah so imeli gostilno, kjer jim je morala že v rani mladosti pomagati pri delu.

Leta 1948 pa se je zaposlila pri takratni parni žagi na Prevaljah. Podjetju je ostala zvesta tudi potem, ko se je večkrat preimenovala in postala TOZD LESNE Slovenj Gradec — tovarna pobištva Prevalje.

Opravljala je različna odgovorna dela evdentičarke, fakturistke in obratnega knjigovodje in vodje pisarne.

Delala je in razdajala svoje moči in znanje vsa ta mnoga leta, ki pa so, kot je večkrat dejala, zelo hitro minila.

Ko smo mlajše prihajale v svojo prvo službo, ko nismo prav vedele, kako prijati za delo, nam je vedno rada priskočila na pomoč. Kako vsestransko in nesebično nam je pomagala!

Kljub težavam, s katerimi življenje nikomur ne prizanaša, je Ančka v službo vedno prinašala vedrino, smeh, jasen pogled na življenje. Imela je trden značaj in zdrav odnos do dela. Pred problemi ni znala popuščati, vztrajala je toliko časa, da jih je rešila. Njene naslednice smo ji za ta zlati nauk še posebno hvaležne.

Ančka, zahvaljujemo se vam za znanje, ki ste nam ga dali, ter za vse tiste drobne nasvete, s katerimi ste nam pomagali postajati boljši ljudje in boljši delavci.

Uživajte srečna, mirna leta pokoja in spominjajte se nas, nekdanjih sodelavcev ter naše in vaše tovarne. Vračajte se k nam!

Na svidenje.

Sodelavci

ROSOVEMU OČETU V SLOVO

Ko sem pisala osmrtnico za Mežnarjevega očeta, si nisem mislila, da bom spet tako kmalu morala seči po peresu. Ravno na zadnji dan leta smo se spet poslovili od enega izmed trdnih kmetov — Rosovega očeta iz Koprivne. Po prometni nesreči se je še dober teden boril, vendar njegovo, sicer še tako trdno telo ni zdržalo — omagal je, moral je kloniti.

Pokojni Rosov oče se je rodil pred 74 leti v Koprivni. Njegov oče se je preselil iz Luč in kupil Kakarjevo hišo z nekaj zmelje in Rosovemu očetu je stekla zibel tu, v Koprivni. Tu je odraščal, vendar ga je klic očetove krvi gnal nazaj čez vrh v Solčavo služiti.

Pri 22 letih pa se je vrnil nazaj k očetu in materi in jima pomagal koptati novne in frate. Od tu se je priženil k Rosu. Z ženo Amalijo sta stopila na trnovo pot življenja. V zakonu se jima je rodilo osem otrok, ki sta jih pošteno in vzorno vzgojila. Tako dobra človeka sta bila Rosa in pridna kot mravlji. Rosove strme rebri so terjale pridnih rok. Zlasti hudo je bilo za nju med zadnjo vojno. Na njegovi kmetiji, ki je nosila partizansko ime »NA STRMINI«, se je srečeval s partizani in okupatorji, včasih skoraj z obema hkrati in velikokrat je njegov bister razum reševal partizansko življenje. V varnem zavetju te zavodne hiše je s partizani premnogokrat delil z žulji in znojem pridelani zadnji kos kruha. Minila je vojna in njegovi otroci so se razkropili drug za drugim. Ostala sta sama. Nobeden ni želel okuhati tako težkega življenja kot starša. Kajti tu v tej strmini ne pride v poštev traktor, pač pa konj in gare. Dvainpetdeset let sta Rosova starša stopala trdno skozi življenje, dokler ju ni ločila smrt.

Nekam tesno mi je bilo pri srcu, ko sem zadnjič stopala proti Rosovi do-

mačiji. Sonce je tako vabljivo sijalo, kot bi hotelo poklicat gospodarja nazaj. Pogled mi je vstal pred hlevom — koliko nasekane stelje in kako počiščen prostor pod uto. Komat pri hleskih vratih je sameval in konj bo zaman rezgetal, da ga gospodar zapreže vanj in ga požene po strmi kolovozni poti v dolino. Le mrtvega bo še zapejtal do zadnjega počitka.

Gospodar je ležal v hiši, v tisti pritetni kmečki hiši s krušno pečjo in veliko javorovo mizo, kjer je ob sobotah še zadišalo po sveže umitem macesnovem podu. Skozi majhna zamrežena okenca je lila v hišo prijazna svetloba. Tako milo mi je postalo pri srcu in težko ob pogledu na mrtvega gospodarja, ki ne bo nikoli več posedel v kotu in vzel v roke velik molek, ki je visel na steni.

Rosova hiša je še ena tistih redkih pristnih kmečkih hiš, s preprosto in prijazno domačnostjo, ki je ohranila še tisto pravo kmečko življenje, ki ga pa danes v tej modernizirani dobi žal skoraj nikjer več ne srečamo.

Mnogo ljudi ga je pospremilo na njegovo zadnjo pot in ko so mu pevcji ob grobu zapeli »Ptički, jaz vprašam vas« so se na lipi ob pokopališču oglašile ptice. Izredno toplo decembersko sonce jih je tako ogrelo, da so pritegnile pevce. Ljudje so se ozirali v lipo, kjer so vneto žvrgolele, da je marsikomu tudi zaradi njih prišla solza v oči. Kot bi se tudi one hotele posloviti od njega, kot bi slutile, da ga ne bodo mogle več pozdraviti spomladi, da ne bodo več pobirale črvov z brazd, ki jih bi zaoral, kajti njegove roke to pomlad ne bodo več prijele za plug in motiko.

Mirno počivaj, dragi Rosov oče v tej zemlji, ki si jo tako srčno ljubil.

Anica KUMER

Delo sindikata v TOZD Gozdarstvo Črna

Ob koncu meseca januarja so se delavci TOZD Gozdarstvo Črna zbrali in pregledali uspehe dela osnovne organizacije sindikata v letu 1980 in sprejeli program dela za leto 1981. Po končanem občnem zboru so na zboru kolektiva razpravljali o aktualnih problemih, izvedli referendum za sprejem sprememb in dopolnitev nekaterih samoupravnih sporazumov, popoldne pa so se zbrali na smučišču v Črni, kjer so se pomerili v veleslalomu.

Občni zbor so pričeli s krajšim kulturnim programom. V kulturnem domu v Črni je najprej zadonela pesem moškega pevskega zbora Gozdar, nato pa se je predstavila njihova dramska skupina s svojim programom.

Iz poročila predsednika OOS smo zvedeli, da je sindikalna organizacija v letu 1980 posvetila veliko pozornosti uspehom gospodarjenja TOZD, razvijanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja in predvsem stabilizacijskim ukre-

Materin obraz

*Ko v zakon si stopila,
obraz od sreče je sijal.
Ko otroka si prvič povila,
po obrazu mladostnem, solza je kanila.*

*Ko so odhajali v svet,
prva se guba je v obraz vklesala,
ker se za srečo njihovo
tako zelo si se bala.*

*Težave so pestile
druga TE za drugo.
Obraz TVOJ dobil novo —
globoko je gubo.*

*Mati v TVOJ obraz
nek čuden se vtisnil je izraz.
Pečat pustila so TI leta.
Vem, mati, to vse je zaradi nas.*

*Spreminja se podoba TVOJA,
kot se spreminja čas.
Pa vendar če STOKRAT spremenjen —
LEP JE MATERIN OBRAZ.*

Vida Gerl

pom. Na svojih sestankih so redno obravnavali rezultate poslovanja, veliko dela pa so posvetili pripravi plana za srednjeročno obdobje.

Veliko delo so opravili tudi na področju kulturne dejavnosti v TOZD, saj so že v začetku leta 1980 ustanovili moški pevski zbor Gozdar, ki se je prvič predstavil s svojim programom na republiškem tekmovanju gozdarjev sekačev v Črni. Ta-

krat so se pokazali tudi prvi zametki dramske sekcije, ki je imela do danes že nekaj uspešnih nastopov. Še pred koncem leta 1980 so dosegli na kulturnem področju še eno zmago, in sicer ustanovitev folklorne skupine. Vodja iniciator vseh teh kulturnih dejavnosti je njihov sodelavec Anton Kajzer.

V razpravi so govorili o pripravah za adaptacijo Rajterjeve hiše in ure-

ditev prostorov za družbeno prehrano. Otvoritev teh prostorov je predvidena že v mesecu novembru 1981.

Razpravljali so tudi o problemih v krajevni skupnosti, s katero so neposredno povezani.

Po končanem zboru so se slovesno zbrali na volišču in se izrekli za predlagane spremembe samoupravnih sporazumov.

I. Robnik

Naša Lesna

Ko sta se gozdno gospodarstvo in lesna industrija združila, smo dobili LESNO. Glavni direktor vodi člane kolektivnega poslovodnega organa, oni pa delovno organizacijo. Imamo mnogo tozgov in sektorjev. Sektorje vodijo šefi, tozde pa vodijo direktorji. Svojim šefom strežejo tajnice debele akte. Pri sekciji za urejanje gozdov izberejo vsakih deset let najlepše sestoje in jih izmerijo. Merijo tudi prirastek v gozdu. Če bomo še nadalje sekali tako močno kot sedaj, bodo naši gozdovi svetli. Razvojni sektor moramo pri nas vedno bolj širiti. V pravnem sektorju delajo samoupravne sporazume. Planerji računajo poslovne stroške in stroške režije. Pravijo, da bo naš plan letos za nekaj procentov večji kot lani. Kmetom bomo največ plačevali za droge. Izobraževalni sektor najbolj skrbijo strokovni izpiti, ker imamo pri nas tako različne stroke. V računovodstvu knjižijo zaenkrat še kar na stare stroje. Sektor za avtomatsko obdelavo podatkov bo za tri milijarde kupil nove stroje. Interna banka prenaša račune na različne konte. Vse glavne probleme rešuje pri nas delavski svet. Skrbimo tudi za splošni ljudski odpor. Več-

krat izpeljemo v ta namen izredno dobre vaje in imamo zato tudi po vseh tozdih štabe. Ker je stabilizacija, kuhamo po pisarnah za stranke samo še kavo. Le večsij jim ponudimo zraven še sok.

TOZD blagovni promet prodaja v Pamečah razne lesne izdelke pa tudi tramiče, ki jih režejo na centralnem skladišču. Na Prevaljah izdelujemo vrata, v Pamečah pa zidne obloge. Okna z roletami delamo v Podvelki, iverne plošče pa na Otiškem vrhu. Na žagi v Vuhredu žagajo samo ravne deske, v Mušeniku pa sveže hlode rajši kot suhe. V Mislinji žagajo hlode v letve in deske. Žagajo tako lepo, da boljše tega ne morejo storiti. Nov lesnopredelovalni radeljski kompleks bo stal na Spodnji Vižingi, Nova oprema pa bo še naprej delala kavče.

Včasih smo imeli na Ravnah plin, danes ga imamo samo še v Črni. V Šentanelu imajo kmetje največji dohodek od bora. Na Uršlji gori imamo malo jesena pa veliko muflonov. Največji vetrolom smo imeli nekdanj na Olševi. Na radeljskem območju so gozdovi večinoma jelovi. Povsod nam manjka trdega lesa.

Kakor drugod, so tudi pri nas eni sivi drugi pa plešasti.

Lastnoročno natipkal
Andrej Sertel

Takih ali vsaj približno takšnih rešitev smo v uredništvo pričakovali lep sveženj. Nakupili smo pet lepih knjig, da bi jih žreb razdelil med tiste reševalce, ki bi se najbolj približali pravilni rešitvi. Pa verjamete ali ne, rešitve nismo

prejeli nobene. In zdaj v uredništvu prebiramo knjige sami!

Če je bila katera od naših pripravnic prizadeta, ker si je sestavljalca zaradi celovitosti ugank moral sposoditi njihov statusni naziv, se jim na tem mestu opravičuje. Ve

tudi, da jim strojepisje »za prmoj-dunaj« ne gre tako zanič, da bi lahko storile toliko napak. (Z veliko muko mu jih je njemu same-mu uspelo spraviti skupaj komaj gornjih trinšestdeset). Šlo je samo za besedno igro in za nič drugega.

SANKAŠKE TEKME

V soboto, 14. februarja 1981, smo se delavci TOZD žage Mušenik pomerili v sankanju.

Sankaške tekme smo priredili na gozdni kamionski cesti Petek—Mušenik. Proga je bila dolga 5 km.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

1. Nabernik Ivan s časom 7'48"
2. Bezovnak Franc s časom 8'31"
3. Skarlovnik Jože
4. Časl Franc

5. Hodnik Anton
6. Podovšovnik Rajko
7. Slatinek Ivan
8. Golob Milan
9. Kodrun Marjan
10. Kompan Jože
11. Fortin Filip
12. Kalčič Jože
13. Koren Maks

Trem prvouvrščenim je OOS prispeval simbolična darila in diplome, zadnjemu pa veliko klobaso. Žal se tekmovanja ni udeležila nobena delavka.

Podovšovnik Rajko

SANKANJE

Osnovna organizacija sindikata TOZD žaga Mislinja je 24. 1. 1981 organizirala sankško tekmovanje za vse delavce TOZD. Tekmovanja se je udeležilo 22 tekmovalcev v starosti od 16 do 57 let. Sankanje je kot športna disciplina v našem TOZD zelo razvito, saj so se naši delavci ob parnih in neparnih dnevih v službo vozili s sanmi. Ker so serijske sani po navadi manjše, so si sami naredili večje, tako da sta se na njih peljala najmanj dva. Tako je bila izkoriščenost »hand made« sani popolna.

Hladno jutro smo že na startu pregnali z enim ali dvema »ta kratkima«. »Gorivo« smo priskrbeli že prejšnji dan, saj so dobri poznavalci proge trdili, da brez tega zmrzne že na startu, sigurno pa na sredini proge. Nekateri so to vzeli preveč zares, pa »ta kratkih« kar ni hotelo biti konec. Tako dobro psihično pripravljene smo lahko pričeli s tekmovanjem. Samo tekmovanje je dobro uspelo, saj so vsi tekmovalci prišli brez poškodb do cilja, kar je bila tudi naša želja in namen. Slavili so tekmovalci, ki so se na sankanje najbolj pripravljali. Tako tudi razočaranj ni bilo. Vsi sodniki, ki so vzorno opravili svoje delo, so bili člani gasilskega društva Mislinja in tako je bila vsaka pristranost nemogoča.

Po razglasitvi rezultatov smo si bili vsi edini, da takšna tekmovanja morajo biti, saj nas združujejo in dajejo novih moči, ki smo jih pri vsakodnevem delu še kako potrebni.

Na koncu pa še vrstni red prvih treh:

1. Ovčar Drago s časom 5,41, 2. Zupanc Anton 5,47, 3. Klemenc Ludvik 5,51.

OO sindikata
TOZD ŽAGA Mislinja

Osnovna organizacija sindikata delovne skupnosti za opravljanje del skupnega pomena je v mesecu januarju organizirala smučarski tečaj za svoje delavce na Pungartu. Po enem tednu so pridobljeno znanje pokazali na tekmovanju.